

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

P/12/193

LLO-4101-26-02/2012

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź

T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/193 Wykonywanie zadań gmin dotyczących ochrony zwierząt
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	1. Piotr Rydygier, Główny Specjalista Kontroli Państwowej upoważnienie do kontroli nr 82134 z dnia 7.09.2012 r.; 2. Maciej Kończalik, Główny Specjalista Kontroli Państwowej, upoważnienie do kontroli nr 83986 z dnia 25.10.2012 r.
Jednostka kontrolowana	Longin Siemiński Hotel dla Zwierząt i Ptactwa Domowego – schronisko dla zwierząt w miejscowości Wojtyszki 18. Kontrolą objęto lata 2011 - 2012 r.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Longin Siemiński, właściciel.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, działalność kontrolowanej jednostki, w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadniają:

- posiadanie wymaganych decyzji i zezwoleń umożliwiających prowadzenie schroniska,
- właściwy stan techniczny i sanitarny schroniska,
- zapewnienie właściwych warunków bytowania zwierząt,
- rzetelne prowadzenie ewidencji zwierząt,
- prawidłowe sprawowanie opieki weterynaryjnej,
- prawidłowe uregulowanie prowadzenia adopcji zwierząt.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: m.in.:

- braku w części zawartych umów z gminami niektórych wymaganych uregulowań,
- braku właściwego pomieszczenia do przechowywania karmy dla psów,
- niewłaściwego zabezpieczenia kasety ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi;
- przekarmiania psów niewłaściwie zbilansowaną karmą;
- niezrealizowania wniosku pokontrolnego w zakresie zapewnienia wybiegów dla wszystkich psów.

NIK zauważa również, że prowadzenie przez Hotel działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami na terenie niektórych gmin bez wymaganego zezwolenia stanowi naruszenie prawa. W ocenie biegłej, zbyt duże nagromadzenie zwierząt w schronisku uniemożliwia zapewnienie im dobrostanu pod względem potrzeb psychicznych i fizycznych.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Podstawy prawne działania schroniska

Opis stanu
faktycznego

- 1) Schronisko w Wojtyszkach prowadzone jest przez przedsiębiorcę – Pana Longina Siemińskiego. Wg Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Longin Siemiński prowadzi działalność pod firmą „Longin Aleksy Siemiński Hotel dla Zwierząt i Ptactwa Domowego”² od 20.10.2009 r. Główne miejsce wykonywania działalności³ mieści się w Łodzi przy ul. Kosodrzewiny 56 lok. 2, a dodatkowe miejsce wykonywania działalności⁴ w Wojtyszkach 18. Hotel dla Zwierząt i Ptactwa Domowego prowadzi wylapywanie zwierząt z terenu gmin, z którymi ma zawarte umowy. Działalność w zakresie wylapywania zwierząt wykonują pracownicy obiektu przy ul. Kosodrzewiny. Wylapane zwierzęta przywożone są do obiektu przy ul. Kosodrzewiny, gdzie odbywają kwarantannę, w razie potrzeby są leczone, przeprowadza się zabiegi profilaktyczne, u większości zwierząt również kastrację albo sterylizację. Następnie zwierzęta są przewożone na dalszy pobyt do schroniska. Kastrację i sterylizację przeprowadzano również w schronisku.

[akta kontroli, str. 5, 54]

- 2) Podmiot prowadzący schronisko jest objęty nadzorem weterynaryjnym. Na wniosek L. Siemińskiego, złożony 12.02.2010 r., Powiatowy Lekarz Weterynarii w Sieradzu⁵ decyzją nr 401 z 7.09.2010 r., po stwierdzeniu spełnienia przez schronisko wymagań weterynaryjnych, nadał weterynaryjny numer identyfikacyjny 10143402 podmiotowi prowadzącemu w miejscowości Wojtyszki 18 działalność nadzorowaną - „prowadzenie schroniska dla zwierząt”, określoną w art. 1 pkt 1 lit. j ustawy z dnia 11 marca 2004 o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt⁶.

[akta kontroli, str. 6-7]

- 3) Wójt Gminy Brąszewice decyzją G-7080/1/2009/2010 z 7.09.2010 r. udzielił L. Siemińskiemu zezwolenia, wymaganego art. 7 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁷, na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, tj.:

1. Wylapywania bezpańskich i bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Brąszewice.
2. Prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt we wsi Wojtyszki na działce nr 47/1 o powierzchni 3,8741 ha.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Sieradzu⁸, działając na wniosek Stowarzyszenia Obrona Zwierząt z Jędrzejowa, decyzją SKO.401/1089/GO/11 z 23.12.2011 r., stwierdziło nieważność ww. decyzji Wójta z 7.09.2010 r. Kolegium uznało, że zaskarżona decyzja wydana została z rażącym naruszeniem art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy o czystości, tj. poprzez jego niezastosowanie (decyzja nie określała obszaru działalności schroniska, a więc obszaru z którego bezdomne zwierzęta mają być umieszczane w schronisku) oraz art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o czystości- poprzez nieokreślenie terminu podjęcia przedmiotowej działalności.

[akta kontroli, str. 8-16]

Wójt Gminy Brąszewice, po ponownym rozpatrzeniu wniosku L. Siemińskiego, decyzją IT.6140.3.2012 z 30.03.2012 r. zezwolił L. Siemińskiemu na prowadzenie działalności w zakresie:

² dalej zwaną „Hotelem”

³ dalej zwane „obiektem przy ul. Kosodrzewiny”

⁴ dalej zwane „schroniskiem”

⁵ zwany dalej „PLW”

⁶ zwana dalej „u.o.z.z.” - Dz. U. z 2008 r., nr 213, poz. 1342, ze zm.

⁷ dalej zwana „ustawą o czystości.” - Dz. U. z 2012 r., poz. 391

⁸ dalej zwane „SKO”

- „1. Ochrony przed bezdomnymi zwierzętami. Obszar działalności ustala się – teren gminy Brąszewice.
2. Prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt w miejscowości Wojtyszki, zlokalizowanego na działce oznaczonej numerem ewidencyjnym 47/1. Obszar działalności schroniska dla zwierząt w miejscowości Wojtyszki ustala się – teren Rzeczypospolitej Polskiej.”

W uzasadnieniu decyzji Wójt stwierdził m.in., że w toku postępowania dokonano oględzin terenu wokół schroniska. Stwierdzono, że w odległości do 150 m od schroniska znajduje się jedna prywatna posesja, oddalona od niego o ok. 35 m, co poddawało w wątpliwość spełnienie wymogów § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt⁹. Wójt uznał, iż „przepisy prawa nie definiują pojęcia *siedziby ludzkiej* (...) przyjąć należy, że chodzi tu o miejsca, w których są umiejscowione pewne rodzaje aktywności ludzkiej, podejmowanej nieprzerwanie, także miejsca stanowiące centra spraw życiowych, takie w których ludzie przebywają w celu zaspokojenia swoich potrzeb mieszkaniowych. Omawiany budynek to domek letniskowy o pow. ok. 30 m² (...) w budynku tym nie ma stałego zameldowania i użytkowany jest sezonowo, trudno zaklasyfikować go jako siedzibę ludzką.”

SKO decyzją z 23.05.2012 r. nr SKO.401/668/OC/12, po rozpatrzeniu odwołania Stowarzyszenia Obrona Zwierząt, z Jędrzejowa, uchyliło ww. decyzję Wójta z 30.03.2012 r. w części obejmującej pkt 2 zdanie 2 i w tym zakresie orzekło: „Obszar działalności schroniska dla bezdomnych zwierząt – teren gminy Brąszewice”. W pozostałej części utrzymało decyzję w mocy.

Na wniosek L. Siemińskiego z 20.09.2012 r. o wyjaśnienie wątpliwości co do treści ww. decyzji z 23.05.2012 r., SKO postanowieniem z 9.10.2012 r. wyjaśniło, że użyte w osnowie decyzji z 23.05.2012 r. określenie „Obszar działalności schroniska dla bezdomnych zwierząt – teren gminy Brąszewice” należy rozumieć w ten sposób, iż schronisko, jako obiekt prowadzenie działalności polegającej na zapewnieniu opieki bezdomnym zwierzętom, winno być usytuowane w granicach administracyjnych gminy Brąszewice.”

[akta kontroli, str. 17-27, 52-53]

Pismem z 28.08.2012 r. Stowarzyszenie Obrona Zwierząt złożyło do Wójta Gminy Brąszewice wniosek o wszczęcie postępowania w sprawie cofnięcia ww. zezwolenia z 30.03.2012 r. Stowarzyszenie zarzuciło, iż L. Siemiński ignoruje zmianę obszaru działalności schroniska dokonaną przez SKO decyzją z 23.05.2012 r. i kontynuuje współpracę z wieloma gminami. Po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego Wójt Gminy Brąszewice decyzją IT.6140.13.2012 z 9.11.2012 r. odmówił cofnięcia ww. zezwolenia na prowadzenie schroniska z 30.03.2012 r. Stowarzyszenie pismem z 19.11.2012 r. złożyło odwołanie od decyzji Wójta z 9.11.2012 r., której zarzuciło *oparcie się na niemającej podstaw prawnych interpretacji ustawowego terminu obszaru działalności objętej zezwoleniem – w tym przypadku określenia obszaru działalności prowadzenia schroniska dla bezdomnych zwierząt, jako odnoszącego się wyłącznie do miejsca położenia schroniska.*

SKO decyzją z 24.12.2012 r. utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję Wójta Gminy Brąszewice z 9.11.2012 r. SKO stwierdziło w uzasadnieniu m.in., że za błędne należy uznać stanowisko Stowarzyszenia, iż obszar działalności polegającej na prowadzeniu schroniska dla bezdomnych zwierząt determinowany jest miejscem pochodzenia zwierząt, a ściślej, miejscem gdzie zwierzę zostało ujęte.

[akta kontroli, str. 28-51, 408-414]

⁹ dalej zwane „rozporządzeniem ws. wymagań weterynaryjnych” – Dz. U. 2004 r., nr 158, poz. 1657

- 4) L. Siemiński posiadał umowy ze 126 gminami (stan na 9.11.2012 r.). Badaniem objęto 30 wylosowanych umów, zawartych z gminami: Białaczów, Baranów, Bolimów, Bralin, Brójce, Brzeziny, Miasto Brzeziny, Cielądz, Czarnocin, Gluchów, Godziesze Wielkie, Iwaniska, Jędrzejów, Kielczyglów, Kamieńsk, Kotlin, Mniszków, Gm. M. Ozorków, Parzęczew, Poddębice, Sędziejowice, Szczerców, Szczytники, Tuszyn, Ujazd, Wieruszów, Wola Krzysztoporska, Witonia, Wróblew, Zduny.
- Jedenaście umów zawierało informację, że zostały zawarte po przeprowadzeniu postępowania na podstawie Prawa Zamówień Publicznych. Przedmiotem 30 umów było przetrzymywanie zwierząt w schronisku, 29 umów - wylapywanie bezdomnych zwierząt z terenu zleceniodawcy oraz 23 umów – odbiór zwierząt już wylapanych.
- Jedna umowa – z gminą Jędrzejów – nie obejmowała wylapywania zwierząt, jej zakres obejmował odbiór zwierząt i przetrzymywanie w Hotelu.
- Umowy z 8 gminami: Białaczów, Bolimów, Cielądz, Godziesze Wielkie, Iwaniska, Kamieńsk, Kotlin, Szczytники, zawierały postanowienia wymagane § 5 ust. 2 pkt 1, 2, 3 i 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 1998 r. w sprawie zasad i warunków wylapywania bezdomnych zwierząt¹⁰. Wyszczególnione były urządzenia i środki, przy których pomocy zwierzęta będą wylapywane (aplikator pneumatyczny, chwytaaki, sieci weterynaryjne, klatki żywołapki); zawarto zapis, że do transportu zwierząt będą używane środki, które nie stwarzają zagrożenia życia i zdrowia oraz nie powodują cierpienia zwierząt; zapewniono o udzieleniu, w razie potrzeby, pomocy lekarsko weterynaryjnej przy wylapywaniu zwierząt; wskazano miejsce przetrzymywania wylapanych zwierząt – w Łodzi ul. Kosodrzewiny, przed przewiezieniem do schroniska w Wojtyszkach.
- Pozostałe 22 umowy nie zawierały przynajmniej jednego z elementów wymaganego § 5 ust. 2 ww. rozporządzenia ws. wylapywania bezdomnych zwierząt. Wyjaśnienie L. Siemińskiego przedstawiono w dalszej części wystąpienia.
- a) Trzy umowy (z gminami: Tuszyn, Ujazd, Wola Krzysztoporska) nie wyszczególniały urządzeń i środków, przy których pomocy zwierzęta będą wylapywane ani nie zawierały takiego zapewnienia wykonawcy o korzystaniu w czasie odłapywania z urządzeń i środków, które nie stwarzają zagrożenia życia, zdrowia i nie powodują cierpienia zwierząt.
- b) W umowach z 7 gminami (Jędrzejów, Tuszyn, Ujazd, Wola Krzysztoporska, Witonia, Wróblew i Zduny) nie określono środków do przewożenia zwierząt; w pozostałych 23 umowach zawarto zapisy, że do transportu zwierząt będą używane środki, które nie stwarzają zagrożenia życia i zdrowia oraz nie powodują cierpienia zwierząt albo zapisy, że będą to środki spełniające warunki określone w ustawie o ochronie zwierząt.
- c) W 6 przypadkach (gminy: Brójce, Brzeziny, Sędziejowice, Szczerców, Ujazd, Wola Krzysztoporska) umowy nie zawierały zapewnienia o udzieleniu, w razie potrzeby, pomocy lekarsko-weterynaryjnej przy wylapywaniu zwierząt.
- d) Obiekt w Łodzi przy ul. Kosodrzewiny wskazano jako miejsce przetrzymywania wylapanych zwierząt przed przewiezieniem do schroniska w Wojtyszkach w 9 umowach; w 13 umowach (np. gminy: Baranów, Bralin, Brzeziny) nie wskazano miejsca przetrzymywania zwierząt przed przewiezieniem do schroniska. W 7 umowach nie określono jednoznacznie miejsca przetrzymywania zwierząt przed przewiezieniem do schroniska: w umowie z gminą Parzęczew jako miejsce dostarczenia po wylapaniu i miejsce pobytu wskazano obiekt w Łodzi przy ul. Kosodrzewiny; w umowie z gminą Brójce, zapisano, że odłapane zwierzęta będą hotelowane w Hotelu w Łodzi; w umowach z gminami: Jędrzejów, Mniszków, Witonia, Wróblew, Zduny, że będą hotelowane w siedzibie głównej Hotelu w Łodzi oraz w schronisku w Wojtyszkach; w umowie z gminą Wola Krzysztoporska wskazano Hotel w Łodzi i schronisko w Wojtyszkach, jako miejsca przewożenia zwierząt.

W badanych umowach w różnym zakresie określone zostały zobowiązania wykonawcy:

- Zobowiązania do znakowania zwierząt czipami podskórnymi nie zawierały 2 umowy; zobowiązania do przeprowadzania kwarantanny nie zawierało 9 umów; w pozostałych obowiązkach te określono. L. Siemiński wyjaśnił: „W moim wzorze umowy elementy te

¹⁰ dalej zwane „rozporządzeniem ws. wylapywania bezdomnych zwierząt” - Dz. U. z 1998 r., nr 116, poz. 753

występują, ale w niektórych umowach o treści opracowanej przez gminy elementy te mogą nie występować. Dla mnie jest oczywiste, że jest naszym obowiązkiem zarówno kwarantanna, czipowanie jak i sterylizacja/kastracja zwierząt."

- Obowiązek informowania zleceniodawcy o przypadkach zdjęcia z ewidencji (upadki, adopcje, eutanazje) zawierały 24 umowy. W 24 umowach zleceniodawca zobowiązywał się do natychmiastowego informowania wykonawcy o wystąpieniu na swoim terenie objawów choroby zwalczanej z urzędu. W 8 umowach zapewniono zleceniodawcy prawo dokonania kontroli wykonywanych przez wykonawcę usług.

- We wszystkich umowach wykonawca zobowiązywał się do prowadzenia ewidencji zwierząt, zapewnienia im opieki, w tym wyżywienia, zapewnienia opieki lekarsko-weterynaryjnej, wszystkie umowy upoważniały wykonawcę do oddawania zwierząt do adopcji.

[akta kontroli, str. 55-65, 102]

Oględziny w dniu 6.12.2012 r. samochodu, którym przywieziono do schroniska psy z obiektu przy ul. Kosodrzewiny, wykazały, że samochód jest oznakowany na ścianach bocznych i tylnych drzwiach nazwą „Hotel dla Zwierząt” i „Schronisko”, adresem strony internetowej oraz numerami telefonów, samochód posiadał nawiew i wyciąg powietrza; przywiezione psy były umieszczone w klatkach zamocowanych przy bocznych ścianach samochodu.

[akta kontroli, str. 143-146]

Na 30 zbadanych umów działalność w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami (wylapywanie bezdomnych zwierząt) Hotel prowadził w 29 gminach, w tym w 21 gminach (Białaczów, Baranów, Bolimów, Bralin, Brójce, Brzeziny, Cielądz, Czarnocin, Gluchów, Godziesze Wielkie, Iwaniska, Kielczyglów, Kamieńsk, Kotlin, Mniszków, Miasto Ozorków, Szczerców, Szczytniki, Tuszyn, Witonía, Wróblew) bez zezwolenia wymaganego art. 7 ust. 1 pkt 3 i ust. 6 ustawy czystości. Wyjaśnienie L. Siemińskiego przedstawiono w dalszej części wystąpienia.

[akta kontroli, str. 54-58, 63-65]

W sprawie przyczyn zawarcia umów o wylapywanie zwierząt z panem Longinem Siemińskim mimo nieposiadania przez niego zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, wójtowie nw. czterech gmin wyjaśnili, że L. Siemiński o wydanie zezwolenia nie występował oraz:

- Wójt Gminy Białaczów wyjaśnił, że: a) umowę z L. Siemińskim zawarto zgodnie z „Programem opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Białaczów w 2012 r.”, przyjętym uchwałą Rady Gminy, który stanowi, że: „Zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom realizowane będzie poprzez: 1) odławianie (...) przez pracowników Hotelu – Schroniska dla Zwierząt i Ptactwa Domowego (...);” b) Hotel był jedynym podmiotem, który zobowiązał się odbierać i przetrzymywać bezpieczne zwierzęta z terenu gminy za stosunkowo niską cenę.

- Wójt Gminy Bolimów wyjaśnił, że: a) umowa z L. Siemińskim została zawarta na podstawie Programu opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na 2012 r., zatwierdzonego uchwałą Rady Gminy; uznano, że bezpośrednie wskazanie w ww. Programie podmiotu, z którym Gmina zamierza zawrzeć umowę w celu zapewnienia bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku wraz z ich odłowieniem daje podstawę do zawarcia przedmiotowej umowy; b) wymagania jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia określone były zarządzeniem Wójta z 22.12.2006 r., Rada Gminy dotychczas nie określiła ww. wymagań, projekt uchwały w tym zakresie zostanie poddany głosowaniu na sesji rady w dniu 28 grudnia 2012 r.

- Burmistrz Ozorkowa wyjaśnił, że: a) do przetargu, przeprowadzonego w trybie Prawa zamówień publicznych, na wylapywanie i opiekę nad bezdomnymi zwierzętami przystąpił tylko Hotel; b) w dniu 28.10.2012 r. Rada Miejska podjęła uchwałę ws. wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie ww. działalności;

- Burmistrz Tuszyna wyjaśnił, że Rada Miejska nie określiła wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie ww. zezwolenia; projekt uchwały w tej sprawie zostanie przedłożony Radzie łącznie z uchwałą ws. przyjęcia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na 2013 r.

[akta kontroli, str. 168-169, 237-242]

Z informacji udzielonej przez PLW wynika, że w dniu 13.10.2011 r. w schronisku pojawili się przedstawiciele gminy Aleksandrów Łódzki i przytuliska MEDOR w Zgierzu, celem odebrania psów z ww. gminy. Obecni byli również przedstawiciele prokuratury, a także przedstawiciele mediów, którzy mieli dokumentować akcję odbierania zwierząt. Zatrudniona w schronisku lekarz weterynarii poinformowała o tym PLW, zgłaszając zastrzeżenia m.in. do warunków transportu. PLW ustalił, że przytulisko MEDOR nie zostało zarejestrowane jako schronisko. W schronisku w Wojtyszkach stwierdził, że podstawiony środek transportu nie nadawał się do przewożenia dużej ilości zwierząt – warunki transportu mogły być przyczyną zranień i stresu. Swoje wątpliwości PLW przekazał przedstawicielom gminy i prokuratury; odstąpiono od zamiaru odebrania psów.

[akta kontroli, str. 353-356]

- 5) W dniu 3.03.2011 r. L. Siemiński zawarł z gminą Miasto Sieradz 8 umów o wykonanie zadań pn. „Usługi związane z docelowym przetrzymywaniem dostarczonych z terenu Miasta Sieradza bezdomnych psów lub innych zwierząt”. Wszystkie umowy zawarto w wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego. Zakres rzeczowy umów obejmował dożywotnie przejęcie przez L. Siemińskiego psów na własność - wyżywienie i opieka oraz opieka weterynaryjna (odrobaczanie, szczepienia, leczenie, eutanazja i utylizacja zwłok). Termin realizacji przedmiotu umów - do dnia 31.12.2011 r. Łącznie umowy obejmowały przejęcie 200 psów za wynagrodzeniem netto 360.000 zł.

Stowarzyszenie Obrona Zwierząt z Jędrzejowa wniosło do sądu o stwierdzenie nieważności ww. umów „jako zawartych dla pozorów i w celu obejścia ustawy” ewentualnie o stwierdzenie bezskuteczności z uwagi na to, że pozwana Gmina rozporządziła przedmiotem umowy niebędącym jej własnością.

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny wyrokiem z 28.02.2012 r. stwierdził, że ww. umowy są nieważne. W uzasadnieniu Sąd m.in. stwierdził: „(...) W myśl przepisu art. 11 ust. 3 ustawy o ochronie zwierząt wyłapywanie bezdomnych zwierząt oraz rozstrzyganie o dalszym postępowaniu z tymi zwierzętami odbywa się wyłącznie na podstawie uchwały rady gminy (...) pozwana Gmina Sieradz takiej uchwały do daty zorganizowania przetargu, (...) a także do daty zamknięcia rozprawy w ogóle nie podjęła (...) Wobec tego, że takiej uchwały w ogóle nie było, umowy zawarte sprzecznie z ustawą – wymóg uchwały właściwego organu gminy – są nieważne.”

[akta kontroli, str. 161-167]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) W 22 umowach zawartych z gminami, na 30 zbadanych, nie zawarto przynajmniej jednego elementu spośród wymaganych § 5 ust. 2 pkt 1, 2, 3 i 4 (wskazanie urządzeń i środków, przy których pomocy zwierzęta będą wyłapywane; określenie środków do przewożenia zwierząt; zapewnienie, w razie potrzeby, pomocy lekarsko-weterynaryjnej; wskazanie miejsca przetrzymywania wyłapanych zwierząt przed przewiezieniem do schroniska) rozporządzenia ws. wyłapywania bezdomnych zwierząt.
- L. Siemiński wyjaśnił, że posiada własny wzór umowy, który zawiera wszystkie elementy wymagane § 5 rozporządzenia ws. wyłapywania bezdomnych zwierząt, m.in. są w nich wyszczególnione konkretne środki do wyłapywania (aplikator, chwytak, klatki żywołapki, sieć weterynaryjna); wiele gmin podpisuje z Hotelem umowy po wprowadzeniu zmian do

ww. wzoru, lub proponuje własne umowy; w przypadku zamówień publicznych wzory umów są określone przez gminy w warunkach przetargu.

[akta kontroli, str. 55-65, 102]

- 2) Na 30 zbadanych umów działalność w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami Hotel prowadził w 29 gminach, w tym w 21 gminach bez zezwolenia wymaganego art. 7 ust. 1 pkt 3 i ust. 6 ustawy o czystości.

L. Siemiński wyjaśnił: „Występowałem i otrzymałem od wójtów niektórych gmin zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, np. od Burmistrza Miasta Brzeziny. Wiele rad gmin nie podjęło do tej pory uchwał określających wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami; w takich przypadkach wójtowie nie mogą wydać zezwolenia, zawierają jednak ze mną umowy obejmujące swoim zakresem m.in. wyłapywanie zwierząt, na podstawie których prowadzę ww. działalność na terenie tych gmin.”

[akta kontroli, str. 54]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność schroniska w badanym obszarze. NIK zauważa, że prowadzenie przez Hotel działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami na terenie niektórych gmin bez wymaganego zezwolenia jest nielegalne.

2. Ocena stanu technicznego i sanitarnego schroniska oraz zapewnienia właściwych warunków bytowania zwierząt.

2.1. Stan techniczny i sanitarny schroniska.

Opis stanu
faktycznego

- 1) Oględziny przeprowadzone w dniu 19.11.2012 r., z udziałem Wojewódzkiego Inspektora Weterynaryjnego z Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii w Łodzi, wykazały, że: teren schroniska był utwardzony i ogrodzony w sposób zapobiegający przedostaniu się zwierząt na zewnątrz; wybiegi wykonane z ubitego żwiru, o płaskiej powierzchni; teren schroniska nieprzeznaczony dla zwierząt (ciągi komunikacyjne) wykonany z utwardzonego żwiru, umożliwiający poruszanie się samochodów ciężarowych; teren pochyły zapewnia łatwy spływ wody; ogrodzenie schroniska wykonano z płyt betonowych.

[akta kontroli, str. 114]

- 2) Oględziny z 15 i 19.11.2012 r. oraz 11.12.2012 r. wykazały, że w schronisku były wyodrębnione pomieszczenia przeznaczone do:
- Wykonywania zabiegów leczniczych i chirurgicznych – gabinet weterynaryjny w murowanym, ogrzewanym budynku, na parterze.
 - Izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę. Obok gabinetu weterynaryjnego znajduje się tzw. „szpital”, w którym przebywały zwierzęta po zabiegach i ciężko chore. Szpital posiadał 10 klatek. Wyodrębniono boksy – izolatki dla zwierząt chorych albo podejrzanych o chorobę, a niewymagających pobytu w szpitalu.
 - Utrzymywania psów zdrowych, w tym osobne dla samców, samic, samic z oseskami (nie stwierdzono w dniu dokonywania oględzin pobytu samic z oseskami), młodych oddzielonych od matek. Nie zauważono przebywania w jednym boksie samic z psami niewykastrowanymi. L. Siemiński w toku oględzin stwierdził, że jeżeli w jednym boksie przebywają samice z samcami, to samce są kastratami. Koty przebywały w dwóch pomieszczeniach zamkniętych, z wybiegami.
 - Przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów medycznych oraz środków dezynfekcyjnych. Produkty lecznicze i wyroby medyczne przechowywano w szafach w gabinecie weterynaryjnym oraz w lodówce; środki psychotropowe przechowywano w metalowej zamykanej kasie zamocowanej wewnątrz niemetalowej szafki. W odrębnym pomieszczeniu (poza budynkiem gabinetu weterynaryjnego) przechowywano środki dezynfekcyjne: Virkon – używany do dezynfekcji klatek w szpitalu i powierzchni w gabinecie weterynaryjnym, Rapidid – używany do dezynfekcji (oprysku) bud, izolatek i małych boksów; Agrisan – do dezynfekcji suchej boksów.
 - Przechowywania karmy dla kotów – w pomieszczeniu wydzielonym w tzw. „kociarni”, ogrzewanej.

- Wykonywania kwarantanny – 15 boksów. L. Siemiński stwierdził w toku oględzin, że w Wojtyszkach prowadzi się kwarantannę psów podejrzanych o wściekliznę, pozostałe psy przyjęte do Hotelu odbywają kwarantannę w Łodzi na ul. Kosodrzewiny.
- Wydawania zwierząt ze schroniska – prezes gabinetu weterynaryjnego, a formalności administracyjne w biurze.
- separacji zwierząt agresywnych.
- W trakcie budowy znajdowało się kolejne 15 sektorów z 300 boksami w różnym stopniu zaawansowania budowy (co najmniej wykonane ściany do połowy wysokości). Wymiary boksów: 2m x 2,1 m (4,2 m²).

Brak było pomieszczenia przeznaczonego do przechowywania karmy dla psów (w szpitalu znajdował się worek z suchą karmą dla przebywających w nim chorych zwierząt), wymaganego § 2 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia ws. wymagań weterynaryjnych. W dniu 19.12.2012 r. oględziny wykazały, że na teren schroniska dostarczona została chłodnia używana, w dniu oględzin nie była jeszcze podłączona.

[akta kontroli, str. 114-142, 154-159, 170]

- 3) Oględziny z 19.11.2012 r. wykazały, że *schronisko nie posiadało pieca do spalania zwłok zwierząt, posiadało chłodnię do czasowego ich przetrzymywania.*

[akta kontroli, str. 114-115]

- 4) Oględziny z 19.11.2012 r. wykazały, że boksy dla psów oddzielone były od siebie przegrodami, które uniemożliwiały wzajemny fizyczny i wzrokowy kontakt pomiędzy zwierzętami z różnych boksów, Nie było takiego kontaktu pomiędzy kotami i psami.

[akta kontroli, str. 114-132]

- 5) Oględziny z 19.11.2012 r. wykazały, że ściany, podłogi i drzwi w boksach wykonane były z materiałów łatwych do mycia i odkażania, niepowodujących kontuzji lub urazów u zwierząt - boksy dla psów wykonane z płyt betonowych, blachy, prętów i siatki stalowej. Podłogi wykonano z desek. Konstrukcja boksów uniemożliwiała ucieczkę – brak możliwości wyjścia z boksu, wysokość ścian, przy których nie ma zadaszenia wynosiła około 2 m.

[akta kontroli, str. 114-132]

- 6) Oględziny z 19.11.2012 r. wykazały, że w sektorze 14 boksów dla dużych psów, (tzw. „dziesiątki”), w sektorach tzw. „siódemek”, „jedenastek” i „piątek” psy miały swobodny dostęp do wybiegów wykonanych z ubitego żwiru. W sektorze tzw. „pojedynek” (15 boksów) i w nowo wybudowanych sektorach tzw „dwudziestek” (120 boksów) psy nie miały dostępu do wybiegu. W nowo wybudowanych sektorach znajdowało się po 20 zadaszonych boksów w sektorze, wyjścia z 20 boksów wychodziły na ogrodzony korytarz z podłożem z tłucznia. W korytarzach tych przebywali pracownicy obsługi. W toku oględzin żaden z korytarzy nie był wykorzystywany jako wybieg dla psów. Wybiegi i pomieszczenia dla kotów wyposażone były w pieńki i drewniane półki.

[akta kontroli, str. 114-132]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Sposób zabezpieczenia w gabinecie weterynaryjnym preparatów zawierających środki odurzające lub substancje psychotropowe, polegający na ich przechowywaniu w metalowej kasecie zamocowanej wewnątrz niemetalowej szafki, był niezgodny z decyzją nr 17/WET/2011 Łódzkiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego, wg której metalowa kaseta powinna być przymocowana w sposób trwały do ścian lub podłogi pomieszczenia.

[akta kontroli, str. 114, 138, 245]

W schronisku brak było pomieszczenia przeznaczonego do przechowywania karmy dla psów, wymaganego § 2 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia ws. wymagań weterynaryjnych. W dniu

19.12.2012 r. do schroniska dostarczona została chłodnia używana; chłodnia nie była jeszcze podłączona.

[akta kontroli, str. 114-115, 170]

W sektorze tzw. „pojedynek” (15 boksów) i w nowo wybudowanych sektorach tzw. „dwudziestek” (120 boksów) psy nie miały dostępu do wybiegu, co narusza przepisy § 5 rozporządzenia ws. wymagań weterynaryjnych. Wyjaśnienie L. Siemińskiego ws braku wybiegów dla części psów przedstawiono w punkcie 5 wystąpienia.

[akta kontroli, str. 114-132]

2.2. Warunki bytowania zwierząt w schronisku.

Opis stanu
faktycznego

1) Oględziny z 19.11.2012 r. wykazały, że psy w schronisku nie przebywały w pomieszczeniach rozumianych jako części budynków (z wyjątkiem zwierząt w szpitalu). Zwierzęta przebywały w boksach, w których mogły swobodnie zmieniać pozycję ciała i miały zapewniony dostęp do wody. Woda w pojemnikach wg oceny wzrokowej była czysta. Psy miały dostęp do legowisk, które stanowiły drewniane podesty i podłogi.

W sektorze tzw. „dziesiątek” (14 boksów dla dużych psów) wzdłuż ściany frontowej i jednej ściany bocznej każdego boksu znajdowały się drewniane podesty niezadaszone, wzdłuż drugiej ściany bocznej w 12 boksach znajdowały się zadaszone pomieszczenia, z 4 wejściami każde, w dwóch boksach pomieszczeń takich nie było, były tylko zadaszone podesty – L. Siemiński stwierdził, że pomieszczenia te będą wkrótce zamontowane. W niektórych pomieszczeniach na podłogach wyłożone były koce, stare ubrania itp.

Drewniane podesty na wybiegu, zadaszone jak i niezadaszone, oraz domki z drewnianymi podłogami o wymiarach (szacunkowo) 2m x 4m oraz 2,5m x 4,5 m (w sektorze jedenastek) znajdowały się w sektorach tzw. „siódmek” (psy stare podzielone wg wielkości lub psy w trakcie leczenia), „jedenastek” (psy średniej wielkości) i „piątek” (średnie i małe psy). Domku nie posiadał jeden boks w sektorze „jedenastek”.

W sektorze tzw. „pojedynek” (psy nienadające się do przebywania w stadzie oraz psy w trakcie leczenia) część zadaszonych boksów nie posiadała bud. W boksach tych były wyłożone koce, stare ubrania itp.

W 6 nowo wybudowanych sektorach tzw. „dwudziestkach,” znajdowało się 120 zadaszonych boksów (po 20 w sektorze), zajętych przez psy (m.in. psy młode, psy nienadające się do życia w stadzie, sektor z agresywnymi amstafami, psy bardzo stare). Na betonowej podłodze znajdowały się drewniane podesty. W 60 boksach znajdowały się budy (1 lub 2 w boksie); w trakcie oględzin ustawiano budy w kolejnych boksach.

[akta kontroli, str. 114-132]

Łączna powierzchnia boksów dla psów gminnych wynosiła 6896 m². W boksach tych przetrzymywane były również psy tzw. „hotelowe”. W dniu 15.11.2012 r. znajdowało się w nich łącznie 3485 psów, zatem średnia powierzchnia przypadająca na jednego psa wynosiła 2 m².

W tzw. „dziesiątkach” powierzchnia na jednego psa wynosiła 2,5 m² (3954 m²/1560 psów), w tym od 2 m² - psy średnie (286,6 m²/146 psów) do 4,2 m² - psy duże (286,6 m²/68 psów).

W pozostałych sektorach średnia powierzchnia na jednego psa wynosiła: w tzw. „siódmkach” 2,2 m² (308 m²/138 psów małych, średnich i dużych); w tzw. „jedenastkach” 1,8 m² (1164 m²/641 psów średnich); w tzw. „piątkach” 0,9 m² (882 m²/1013 psów małych i średnich); w tzw. „pojedynkach” 2 m² (41 m²/21 psów małych, średnich i dużych); w tzw. „izolatkach” 2,9 m² (43 m²/15 psów).

W nowo wybudowanych tzw. „dwudziestkach”, w zasiedlonych boksach (psy małe, średnie i duże) powierzchnia na jednego psa wynosiła od 4,2 m² do 0,5 m² (4,2 m²/8 psów).

[akta kontroli, str. 154, 171]

Przepisy nie określają norm zagęszczenia zwierząt w schroniskach. W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych warunków utrzymywania zwierząt laboratoryjnych w jednostkach doświadczalnych,

jednostkach hodowlanych i u dostawców¹¹ przyjęto m.in., że łączna powierzchnia podłogi kojca i wybiegu, przypadająca na jednego psa, powinna wynosić: przy ilości do 3 psów w kojcu - od 1 m² dla psów o masie ciała poniżej 6 kg do 4 m² dla psów o masie ciała powyżej 30 kg; a przy ilości powyżej 3 psów od 1 m² dla psów o masie ciała poniżej 6 kg do 3,8 m² dla psów o masie ciała powyżej 30 kg.

PLW swoje stanowisko ws. utrzymywania psów na dużych wybiegach przedstawił w piśmie do WLW z 7.02.2012 r.; stwierdził m.in., że system dużych wybiegów gwarantuje możliwość realizacji zachowań stadnych właściwych dla psów; obecność większej liczby zwierząt tego samego gatunku nie może być wskazywana jako ograniczenie możliwości realizacji potrzeb behawioralnych, a jest wręcz ich wypełnieniem; zwierzęta o cechach „niespołecznych” są z grupy usuwane; o właściwym podejściu personelu świadczą relacje i zachowanie psów wobec opiekunów, które nie jest nacechowane strachem. PLW zauważył też, że system utrzymania zwierząt w grupach, mający pozytywny wpływ na ich kondycję i psychikę, stwarza trudności z dostępem do nich oraz powoduje problemy oceny poszczególnych osobników jako potencjalnych zwierząt do adopcji.

[akta kontroli, str. 357-361]

- 2) Po kontroli przeprowadzonej 22.12.2010 r. przez Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Łodzi¹² do dużych boksów wstawiono dodatkowe budy. Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Sieradzu¹³ pismem z 11.02.2011 r. informował Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii w Łodzi¹⁴, że dodatkowe budy zostały w schronisku zdemontowane w związku ze stwierdzoną wzmożoną agresją wśród psów; powiększono w zamian drewniane pawilony.

[akta kontroli, str. 322]

W protokole PIW z kontroli przeprowadzonej w dniach 25.10.-2.11.2011 r. w zakresie przygotowania schroniska do warunków zimowych stwierdzono, że w sektorach dla dużych psów zamontowano pomieszczenia zimowe lub trwały prace wykończeniowe nad montażem pomieszczeń, mniejsze sektory zostały wyposażone w drewniane domki i drewniane podesty, boksy do izolacji psów agresywnych oraz psów w trakcie leczenia i rekonwalescencji zostały wyposażone w budy. We wszystkich sektorach i boksach psy miały możliwość położenia się na drewnianych zadaszonych podestach. Nie stwierdzono przypadków naruszenia przepisów ustawy o ochronie zwierząt. Kontrola PIW w dniu 22.11.2011 r. wykazała zakończenie prac nad montażem pomieszczeń zimowych, oceniono, że zwierzęta są w dobrej kondycji i mają zapewnioną opiekę.

[akta kontroli, str. 312-315, 338-339]

Ogłędziny z 19.11.2012 r. wykazały, że psy w schronisku mają zapewniony dostęp do światła dziennego, zapewnioną ochronę przed opadami i osłonę od wiatru, częściową ochronę przed zimnem (pomieszczenia i budy nie są ogrzewane, nie wszystkie psy miały dostęp do pomieszczeń lub bud.), osłonę przed upałami ograniczoną do możliwości schronienia się przed bezpośrednim działaniem promieni słońca.

[akta kontroli, str. 114-132]

PIW w dniu 8.11.2012 r. przeprowadził kontrolę w zakresie przygotowania schroniska do warunków zimowych. Stwierdzono, że nie wszystkie psy są wystarczająco zabezpieczone przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi; wydano odpowiednie zalecenia. Przeprowadzona 11.12.2012 r. kontrola realizacji wydanych zaleceń nie stwierdziła niezgodności w zakresie przygotowania do warunków zimowych. M.in. zostały zamontowane pomieszczenia zimowe w boksach 1 i 2 w sektorze tzw. „dziesiątek” i w boksie 7 w sektorze „jedenastek”; boksy pojedyncze zostały wyposażone w budy; w pomieszczeniach wyłożono materiały izolacyjne.

[akta kontroli, str. 172-173, 351-352]

- 3) Ustalenia ogłędzin z 19.11.2012 r. dotyczące dostępu zwierząt do wybiegu przedstawiono powyżej w ust. 2.1. pkt 6 niniejszego wystąpienia.

[akta kontroli, str. 114-132]

¹¹ Dz. U. Nr 50, poz. 368.

¹² zwany dalej: „WIW”

¹³ zwany dalej: „PIW”

¹⁴ zwany dalej: „WLW”

- 4) W trakcie oględzin w dniu 19.11.2012 r. nie stwierdzono zalegania na wybiegach i w pomieszczeniach dla zwierząt odchodów, resztek karmy ani innych odpadów. Wyłożona na legowiska stara odzież, koce itp. nie była mokra. W toku oględzin we wszystkich sektorach znajdowali się opiekunowie zwierząt, którzy m.in. na bieżąco sprząтали odchody z pomieszczeń i wybiegów.

[akta kontroli, str. 114-132]

W schronisku prowadzona była w zeszytach ewidencja dezynfekcji wykonana preparatami Virkon tabl.; Rapacid i Agrisan.

Rejestr dotyczący Rapacidu zawierał dane: datę zakupu, nr faktury, wielkość przychodu, rozchody i saldo w ml, datę i miejsce oraz podpis osoby, która dokonała dezynfekcji. Wg rejestru i okazanej kopii faktury ostatni zakup Rapacidu w ilości 16 l został dokonany 19.10.2011 r. Ostatni wpis w rejestrze został dokonany 26.03.2012 r. (zapas wynosił 5292 ml). Analiza zapisów od 1 do 26 marca 2012 r. wykazała, że dokonano 26 wpisów. Codziennie dezynfekowano izolatkę. Pozostałe wpisy dotyczyły dezynfekcji przyczepy oraz innych boksów: tzw. piątki, jedenastki, dziesiątki, siódemki, dezynfekowano po 4 razy, dwudziestki i boksy adopcyjne po 3 razy.

Rejestr dotyczący Virkonu tabl. zawierał: datę zakupu i nr faktury, przychód w szt., rozchody (0,5 tabl. dziennie) i saldo w szt., datę i miejsce dezynfekcji – w każdym przypadku szpital, podpis osoby która dokonała dezynfekcji - tylko w okresie 1-26.09.2012 r. Ostatnie zakupy Virkonu wg rejestru i okazanych kopii faktur zostały dokonane: 19.10.2011 r. - 100 tabl., 25.01.2012 - 50 tabl., 17.03.2012 r. - 150 tabl. Ostatni wpis dokonany został w dniu 8.10.2012 r. (zapas preparatu wynosił 122,5 tabletki).

W rejestrze preparatu Agrisan wpisano przychody preparatu w dniu 26.10.2011 r. – 225 kg i 14.12.2011r. – 630 kg, zgodnie z okazanymi kopiami faktur.

[akta kontroli, str. 174-180]

Zatrudniona w schronisku lekarz weterynarii oświadczyła, że: Wszystkie pomieszczenia ze zwierzętami są dezynfekowane preparatem Agrisan, na ustne polecenie lekarza weterynarii, dwa razy w roku. Dezynfekcja Agrisanem nie była udokumentowana. Preparat Vircon w tabletkach jest stosowany do dezynfekcji szpitala i gabinetu weterynaryjnego. Informacja o dezynfekcji jest przekazywana kierownikowi Biura, która następnie odnotowuje to w zeszycie dezynfekcji. Rapacid stosowany jest do dezynfekcji naczepy do transportu karmy i do dezynfekcji pojedynczych boksów. Informacja o dezynfekcji jest przekazywana do biura w celu odnotowania w zeszycie dezynfekcji.

[akta kontroli, str. 181]

Kierownik Biura wyjaśniła, że: prowadzenie ww. ewidencji należy do jej obowiązków na ustne polecenie Pana L. Siemińskiego. Wpisów do zeszytów o wykonanej dezynfekcji dokonywała po otrzymaniu informacji od lekarza weterynarii (o dezynfekcji gabinetu weterynaryjnego) lub pracownika przeprowadzającego dezynfekcję boksów. Powodem zaprzestania dokonywania wpisów do rejestrów był brak czasu; wykonywała przede wszystkim czynności dotyczące prowadzenia ewidencji i dokumentacji zwierząt, czynności na rzecz kontroli zewnętrznych z PIW i z gmin, przygotowywała bieżącą korespondencję, w trakcie szczepień odczytuje numery identyfikacyjne zwierząt i robi im zdjęcia.

[akta kontroli, str. 182]

- 5) Psom nie zapewniono odpowiedniego karmienia. Schronisko posiadało wprowadzić procedurę karmienia pt. „Zagospodarowanie produktu UPPZ”, w której nie zostały jednak określone godziny karmienia zwierząt, nie ustalono ilości dziennych dawek pokarmowych ani zasad odstępowania od karmienia w niektóre dni. Procedura ta m.in. stanowiła, iż: produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego kategorii III zamawiane są przez starszego opiekuna zwierząt dzień przed zakupem, w Zakładzie Mięsnym „Zbyszko”; produkty przywożone są bezpośrednio z ww. Zakładu w plastikowych skrzynkach i rozwożone bezpośrednio na boksy pod nadzorem starszego opiekuna zwierząt; mycie i dezynfekcja samochodu oraz skrzynek odbywa się w ww. Zakładzie; niewykorzystane UPPZ pakowane są w worki, mrożone i oddawane do firmy utylizacyjnej FARMUTIL.
- Psy nie były karmione codzienne. Analiza rejestru karmienia z sierpnia i listopada 2012 r. wykazała, że psy nie były karmione siedem dni w sierpniu (1, 6, 13, 20, 24 i 27 sierpnia) oraz 5 dni w listopadzie (1, 4, 11, 18 i 25 listopada).

W sprawie wpływu stosowanego karmienia produktami pochodzenia zwierzęcego kat. III na kondycję i zdrowie psów Kierownik Gabinetu weterynaryjnego wyjaśnił m.in, że:

✓ Stosowana metoda skarmiania psów mięsno-kostną karmą surową stosowana jest powszechnie w karmieniu zwierząt z rodziny psowatych. Pozostaje ona w zgodzie z naturalnymi sposobami odżywiania się psów dzikich i wilków. Istnieją dostępne diety dla psów oparte właśnie na tym sposobie żywienia np. dieta B.A.R.F.

✓ W skład stosowanej karmy wchodzi: rozdrobnione mięso wołowe, podroby wieprzowo-wołowe, rozdrobnione kości wołowe, treść przedżołądków wołowych.

✓ Dowożona w dniu karmienia świeża karma podawana jest psom w godzinach rannych, w ilości odpowiadającej ilości zwierząt na danym wybiegu, ich wielkości, wieku, pory roku. Karma bardziej rozdrobniona przeznaczona jest dla psów małych i średnio-małych, natomiast mniej rozdrobniona dla psów średnio-dużych i dużych. Ilość dostarczanej karmy jest codziennie korygowana i dostosowywana do aktualnego zapotrzebowania. W okresach zimowych kaloryczność karmy oraz jej ilość zostaje zwiększona.

✓ Zaletą karmy surowej jest między innymi jej świeżość, a co za tym idzie, dostarczanie witamin oraz makro i mikro elementów w postaci nieprzetworzonej np. procesem obróbki termicznej. Zapobiega to ich dezaktywacji. Okresowo do karmy dodawane są preparaty mineralno-witaminowe oraz siemię lniane.

✓ Skład jakościowy karmy obejmuje:

- białko zwierzęce,
- tłuszcze stanowiące główne źródło energii oraz witamin rozpuszczalnych w tłuszczach A,D,E,K (w tym również nienasycone kwasy tłuszczowe),
- wapń i fosfor pochodzące ze zmielonych kości,
- białka kolagenowe zawarte w częściach chrzęstnych karmy,
- witaminy z grupy B oraz makro i mikro elementy (głównie żelazo) zawarte w wątrobach i szpiku kostnym,
- zawartość treści przedżołądków wołowych dostarcza włókna roślinnego, drożdży, bakterii probiotycznych oraz witamin z grupy B.

✓ Jako zalety stosowania surowej karmy mięsno-kostnej wymienione zostały w wyjaśnieniu:

- prawidłowa kondycja zwierząt;
 - brak zaburzeń czynnościowych ze strony przewodu pokarmowego;
 - twarda konsystencja oraz niewielka ilość odchodów świadcząca o wysokiej przyswajalności karmy; ponadto zwarte odchody sprawiają, że gruczoły okołoodbytowe opróżniane są prawidłowo, nie odnotowano żadnego przypadku ich zapalenia, co ma miejsce dość często w przypadku żywienia psów karmą domową;
 - problemy z oddaniem kału w postaci zatwardzeń są zjawiskiem marginalnym, nieliczne przypadki obstrukcji związane były z nieprawidłowościami anatomicznymi;
 - kostne elementy karmy doskonale zapobiegają powstawaniu kamienia naczyniowego, eliminując w ten sposób groźne choroby przyzębia oraz stany zapalne w obrębie jamy ustnej;
 - karma korzystnie wpływa na jakość okrywy włosowej, minimalizuje liczbę chorób dermatologicznych;
 - nie stwierdzono również przypadków awitaminoz lub chorób spowodowanych żywieniem niedoborowym;
 - karma oparta na surowym mięsie z kośćmi jest mocno sycąca, co powoduje u psa czasowy spadek apetytu; dlatego stosuje się krótkie, jednodniowe głodówki (jeden dzień w tygodniu); wpływają one korzystnie na sposób trawienia i przyswajania pobranej karmy.
- ✓ Wg wyjaśnienia nie stwierdzono negatywnego wpływu stosowanej karmy na zdrowie i kondycję psów; wręcz przeciwnie, ma ona zalety, których często brak w karmach komercyjnych.

W okresie 9 miesięcy 2012 r. zastosowano jako dodatek do karmy 131 kg preparatów mineralno-witaminowych.

Na wykorzystanie w żywieniu zwierząt w schronisku ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego kategorii 3 zezwolił Hotelowi PLW decyzją z 9.03.2011 r., ponadto pismem z 30.03.2011 r. wyraził zgodę na odstąpienie od obróbki termicznej tych produktów.

[akta kontroli, str. 416-418]

Przeprowadzono oględziny procesu karmienia. W sektorze największych boksów, tzw. „dziesiątek”, w 8 boksach karma mięsna była już wyłożona. Obserwowano od początku karmienie w dwóch boksach. Karmę wykładano z pojemników przywiezionych przez Zakład Zbyszko na oczyszczone wcześniej podesty drewniane wzdłuż przedniej i jednej bocznej ściany. Psy nie walczyły o karmę, miały do niej swobodny dostęp. Między psami nie doszło do żadnych walk o karmę, nie zjadły całej wyłożonej karmy. Niejedzone resztki karmy sprząnięto.

W sektorze tzw. dwudziestek karma była wykładana do misek, każdy pies miał własną miskę.

[akta kontroli, str. 147-153]

W wyniku kontroli przeprowadzonej w dniu 29.09.2011 r. PLW stwierdził, że schronisko spełnia wymogi rozporządzenia (WE) No 1774 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 r. ustanawiającego przepisy zdrowotne związane z ubocznymi produktami zwierzęcymi nieprzeznaczonymi do spożycia dla ludzi, w zakresie wykorzystania w żywieniu psów ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego.

[akta kontroli, str. 312-315]

Alicja Raczkowska - lekarz weterynarii powołana przez NIK w charakterze biegłego¹⁵, ws. karmienia psów stwierdziła m.in., że karma dostarczana jest „do woli”, nie ma głodu energetycznego, ale brak jest zbilansowanego żywienia, karma jest zbyt tłusta, posiada za dużą zwartość loju bydlęcego i sadła wieprzowego, większość zwierząt jest otyłych. Ponadto biegła stwierdziła także, że karma powinna zawierać oprócz białka zwierzęcego również warzywa i węglowodany, a ilość okresowo dodawanych do karmy preparatów mineralno-witaminowych uznała za niewystarczającą.

[akta kontroli, str. 430-440]

- 6) Na dzień 18 grudnia 2012 r. schronisko zatrudniało 41 opiekunów zwierząt. Osoby te podpisały oświadczenia, że zostały przeszkolone przez Longina Siemińskiego w zakresie opieki nad zwierzętami, w tym nad zwierzętami agresywnymi, postępowaniem z nimi oraz postępowaniem, które zapobiegne wzajemnym pogryzieniom i okaleczeniom wśród zwierząt.

[akta kontroli, str. 188-191]

W sprawie organizacji opieki nad zwierzętami, L. Siemiński wyjaśnił: „Nie widzę potrzeby sporządzania grafik ani ewidencji czasu pracy. Wymagałoby to dodatkowego czasu pracy. W schronisku w 2012 r. zatrudnionych było łącznie około sześćdziesięciu osób, stan był zmienny. Do bezpośredniej opieki zatrudniałem od 40 do 50 osób, zależnie od odejść i przyjęć pracowników. Opiekunowie wykonują pracę w godzinach przeze mnie ustalonych i na bieżąco im przekazywanych. Na I zmianie opiekę bezpośrednią sprawowało około 20 do 25 opiekunów, na II zmianie około 11-12 i na III około 11-12. Zapewniona jest obecność lekarzy weterynarii w godzinach od 8 do 18. Po godzinie 18 w schronisku zapewniona jest opieka w nagłych przypadkach ze strony technika weterynarii, mieszkającego na terenie schroniska, ponadto lekarze są wzywani telefonicznie. W soboty i dni ustawowo wolne od pracy dyżuruje w schronisku 1 lekarz.”

[akta kontroli, str. 421]

- 7) Większość przywożonych do Wojtyszek zwierząt jest uprzednio kastrowana/sterylizowana w obiekcie przy ul. Kosodrzewiny w Łodzi. Kastracje i sterylizacje przeprowadzane były również w schronisku w Wojtyszkach.

[akta kontroli, str. 54]

¹⁵ Biegły z listy Sądu Okręgowego w Łodzi

W gabinecie weterynaryjnym w Wojtyszkach ewidencja dokonanych sterylizacji i kastracji prowadzona była zarówno w wersji elektronicznej jak i ręcznie w zeszycie. Sprawdzone w obu rejestrach zapisy z września 2011 i września 2012 r. były zgodne. We wrześniu 2012r. wykonano 14 kastracji i 4 sterylizacje, we wrześniu 2011 r. 35 kastracji i 3 sterylizacje. Ww. zabiegi przeprowadzali lekarze weterynarii, używane były środki znieczulające (Bioketan, Vetaxyl), antybiotyki, (np. Schotapen), przeciwbólowe i przeciwzapalne (Metacam).

Kontrola kart zwierzęcia i książeczek zdrowia 30 psów, po 10 z gmin Dmosin, Brójce i gminy Koluszki wykazała, że 29 psów było wykastrowanych/ wysterylizowanych. Fakt i datę dokonania zabiegu potwierdzał pieczętką i podpisem lekarz weterynarii w karcie zwierzęcia i książeczce zdrowia. Dane o sterylizacji/kastracji wprowadzane były również do wykazu zwierząt w programie „Schronisko”. Nie był wykastrowany pies z gminy Brójce nr ident. 982061600049898 przyjęty do Hotelu w Łodzi 20.07.2012 r., a do schroniska w dniu 18.08.2012 r.

[akta kontroli, str. 192-224]

- 8) Kontrole przeprowadzone przez PIW w Sieradzu 17.06.2011 r., 4.11.2011 r. nie stwierdziły przypadków naruszeń ustawy o ochronie zwierząt; kondycję zwierząt oceniano jako dobrą.

Przeprowadzone przez PIW w dniach 3.02.2011 r., 22.03.2011 r., w okresie 24.05.do 6.06.2012 r. oraz 9.08.2012 r. kontrole w zakresie spełnienia przez Schronisko wymagań weterynaryjnych, stwierdziły, że dobrostan zwierząt jest zachowany; nie stwierdzono uchybień w zakresie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt¹⁶ oraz rozporządzenia ws. wymagań weterynaryjnych. Kontrola przeprowadzona w okresie 24.05.do 6.06.2012 r. nie wykazała także naruszeń u.o.z.z.

W dniach 19-22.08.2011 r. PIW skontrolował warunki przetrzymywania psów w Schronisku oraz na prośbę Stowarzyszenia Obrony Zwierząt z Jędrzejowa dokonał weryfikacji listy psów z gminy Jędrzejów ze stanem faktycznym. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Oceniono, że schronisko w Wojtyszkach spełnia wymagania dotyczące schroniska i zapewnia prawidłowe warunki utrzymania zwierząt, wymagane ustawą o ochronie zwierząt, u.o.z.z. i rozporządzenia ws. wymagań weterynaryjnych.

PLW pismem z 23.05.2011 r. poinformował WLW o ustaleniach kontroli z 19.05.2011 r., przeprowadzonej w związku z wątpliwościami przedstawionymi przez WLW, dotyczącymi identyfikowalności zwierząt w schronisku i prowadzenia dokumentacji. PLW stwierdził m.in., że zgodnie ze wskazaniem Inspekcji Weterynaryjnej wprowadzono, w miejsce dotychczasowego rejestru w formie papierowej, rejestr elektroniczny z możliwością filtrowania danych; zarzuty podnoszone m.in. w audycjach telewizyjnych, dotyczące nierzetelnego i niewłaściwego ewidencjonowania, braku identyfikowalności, a także wielokrotnego wyłapywania tych samych zwierząt w celu wyludzenia opłaty od gmin nie potwierdziły się; kontrola wykazała, że zwierzęta są indywidualnie oznakowane, a elektroniczny rejestr daje możliwość wyszukania zwierząt z poszczególnych gmin.

[akta kontroli, str. 312-321, 323-324]

WIW, w związku ze skargą na działalność schroniska oraz sprawowany nad nim nadzór, przeprowadził 26.10.2011 r. kontrolę PLW w zakresie sprawowania nadzoru nad schroniskiem, w toku której skontrolowano również schronisko. M.in. stwierdzono, że w dniu kontroli dobrostan zwierząt był zachowany, nie stwierdzono uchybień w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zwierząt, uznano, że spełnione są wymagania określone w rozporządzeniu ws. wymagań weterynaryjnych. Stwierdzono, że nadzór PLW nad schroniskiem jest prawidłowy.

W sprawie karmienia psów stwierdzono w protokole, że wybrany sposób karmienia w dużych boksach – wykładanie karmy na drewnianych podestach – uwarunkowany jest zachowaniem psów. Przeprowadzono próbę karmienia z wstawionych do boksów pojemników, widoczna była zwiększona agresja psów i utrudnienie w dostępie do karmy dla słabszych osobników.

[akta kontroli, str. 325-337]

¹⁶ dalej zwane „ustawą o ochronie zwierząt” - Dz. U. z 2003 r., nr 106, poz. 1002 ze zm. -

W dniach 26.01. do 3.02.2012 r. PIW przeprowadził kontrolę dotyczącą spełnienia przez Schronisko wymogów rozporządzenia ws. wymagań weterynaryjnych. Z protokołu kontroli wynika m.in., iż schronisko spełniało wymogi rozporządzenia w zakresie: lokalizacji, rodzaju i standardu pomieszczeń, postępowania ze zwłokami, warunków przetrzymywania psów, opieki weterynaryjnej. Prowadzony wykaz zwierząt zawierał wymagane rozporządzeniem elementy. Dokumentacja i oznakowanie za pomocą czipów pozwalało na identyfikację zwierząt i ich lokalizację. Za właściwy uznano sposób żywienia – uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego kategorii III, raz w miesiącu lub na wskazanie lekarza weterynarii wzbogacane witaminami, okresowo wzbogacane składnikami z dużą ilością włókna. Uznano, iż schronisko jest właściwie przygotowane do warunków zimowych. Prowadzone były prace nad instalacją nowych boksów.

[akta kontroli, str. 312-315]

Z inicjatywy Inspekcji Weterynaryjnej opinię ws. schroniska, po przeprowadzeniu wizytacji w dniu 3.11.2011 r., wydał prof. Jerzy Monkiewicz z Katedry Genetyki i Ogólnej Hodowli Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. W opinii z 4.11.2011 r. Prof. J. Monkiewicz stwierdził m.in., że:

- Za bardzo słuszny należy uznać sposób grupowania psów w poszczególnych boksach, polegający na uwzględnieniu wielkości, płci oraz obserwacji zachowań społecznych i temperamentu zwierząt.
- Schronisko w Wojtyszkach robi wrażenie dobrze prowadzonego ośrodka. Psy są zadbane, w dobrej kondycji zdrowotnej, dobrze odżywione, nie widać schorzeń skóry, nie występują oznaki strachu wynikającego z obecności ludzi. Stwierdzono przypadki widocznych, odpowiednio zabezpieczonych, śladów nieznacznych pogryzień, mogących wynikać z psich bólek. W obrębie danej grupy psów nie było widocznej wyraźnej hierarchii silnych dominantów, co wskazuje na właściwy dobór psów do boksu i umiejętne prowadzenie obserwacji psów przez opiekunów. Psy agresywne, dominujące i chore są przenoszone do osobnych boksów.
- Dobra jest opieka weterynaryjna.

[akta kontroli, str. 374-381]

W dniu 9.11.2011 r. do PIW wpłynęło pismo, w którym Stowarzyszenie Obrona Zwierząt z Jędrzejowa wnosilo o wydanie decyzji zakazującej przyjmowania nowych zwierząt do schroniska. Stowarzyszenie podniosło w sprawie liczne doniesienia, obrazujące niewłaściwy sposób prowadzenia schroniska, naruszenie obowiązujących przepisów w zakresie utrzymania zwierząt bezdomnych i prowadzonej dokumentacji. PLW postanowieniem z 5.01.2012 r. wszczął postępowanie administracyjne ws. stwierdzenia spełnienia wymagań weterynaryjnych przez Schronisko. Decyzją 427 z 4.09.2012 r. PLW umorzył postępowanie stwierdzając jego bezprzedmiotowość.

Odwołanie złożone przez Stowarzyszenia Obrona Zwierząt od decyzji 427 PLW przekazał przy piśmie z 2.10.2012 r. do WLW informując, że nie znalazł podstaw do jego uwzględnienia.

WLW decyzją 26/2012 z 10.12.2012 r. uchylił zaskarżoną decyzję nr 427 PLW i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji. W uzasadnieniu WLW stwierdził, że decyzja 427 nie może się zostać, jednak z przyczyn innych niż podnoszone przez skarżących. WLW uznał, że organ I instancji w toku działań prowadzących do rozstrzygnięcia sprawy postępowanie wyjaśniające i dowodowe przeprowadził w sposób niepełny, nie wyjaśnił w sposób przekonujący i dogłębny kwestii związanych z przyjętym w decyzji rozstrzygnięciem. WLW wskazał, że PLW powinien wziąć pod uwagę i odnieść się m.in. do następujących kwestii:

- ustalenie dziennych dawek pokarmowych dla psów w zakresie ilości i jakości poprzez przyjęcie stosownej procedury dla schroniska; WLW zalecił skorzystanie z istniejącej wiedzy weterynaryjnej, instrukcji Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWz.420/AW-32/11 z 20 maja 2011 r. ws. postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy przeprowadzaniu kontroli schronisk dla zwierząt;
- odstąpienie od karmienia psów w niektórych dniach; WLW stwierdził, że PLW powinien się wypowiedzieć co do warunków dopuszczalności takiego postępowania;
- brak w 3 sektorach i 30 boksach pomieszczenia, w którym psy mogłyby się schronić przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi (WLW odniósł się tu do stanu

stwierdzonego w listopadzie 2012 r. – w dniu 11.12.2012 r. kontrola z PIW wykazała przygotowanie schroniska do warunków zimowych;

- rozbieżności w danych dotyczących ilości zwłok zwierząt pomiędzy danymi wynikającymi z rejestru upadków i eutanazji i wynikającymi z zestawień ilości zwierząt odebranych przez zakład utylizacyjny; wg przedstawionych w niniejszym wystąpieniu ustaleń powyższe rozbieżności – ujawnione przez Inspekcję Weterynaryjną - dotyczyły lat 2010 i 2011 r. PIW przyjął złożone w tej sprawie wyjaśnienia oraz uznał, że w 2012 r. sposób prowadzenia dokumentacji potwierdzającej ilość odebranych zwierząt do utylizacji daje możliwość ustalenia, którego zwierzęcia odbiór dotyczy;
 - ewentualnego naruszenia przez schronisko przepisów rozporządzenia ws. wymagań weterynaryjnych
 - wskazywanego przez wnoszących odwołanie wymogu min. 2,6 m² przeciętnej łącznej powierzchni pomieszczeń i wybiegów przypadającej na jednego psa w skali całego schroniska;
 - wskazywanego przez wnoszących odwołanie wymogu ograniczenia liczby przetrzymywanych razem psów, które zapobiegać będzie walkom, pogryzieniom i zagryzieniom, niezależnie od wielkości konkretnych pomieszczeń, boksów i wybiegów.
- [akta kontroli, str. 313, 362-373, 386-397]

- 9) Z rejestrów eutanazji i upadków prowadzonych w gabinecie weterynaryjnym wynika, że w okresie od 1.01.2011 r. do 30.09.2012 r. dokonano 9 eutanazji pogryzionych psów oraz upadło w wyniku zagryzień pogryzień lub zaduszeń 69 psów.

[akta kontroli, str. 419-420]

- 10) Alicja Raczkowska - lekarz weterynarii powołana przez NIK w charakterze biegłego, wskazała w działalności schroniska na:

- elementy pozytywne, jak m.in.: wyodrębnienie izolatek dla zwierząt chorych; możliwość przeprowadzania obserwacji stacjonarnej w kierunku wścieklizny; separowanie zwierząt agresywnych; prowadzenie segregacji zwierząt wg wielkości i płci; brak lęku wobec ludzi świadczący o dobrym traktowaniu psów; swobodny dostęp do wybiegów w sektorach „dziesiątek”, „siódemek”, „jedenastek” i „piątek”; czystość zwierząt, czystość pomieszczeń i wybiegów; stały dostęp do wody; zapewniona możliwość swobodnego poruszania się; zapewnienie legowisk; dostęp do światła dziennego; zapewniona ochrona przed zimnem, upałami, opadami oraz osłona od wiatru; brak widocznych oznak świądu i zmian chorobowych na skórze; zapewnienie opieki weterynaryjnej; wykonywanie zabiegów i operacji chirurgicznych przez lekarzy weterynarii w sposób zgodny z zasadami sztuki lekarsko-weterynaryjnej; używanie środków leczniczych mających zapewnić bezbolesność oraz ograniczyć poczucie lęku i stres; odpowiednie do potrzeb wyposażenie gabinetu weterynaryjnego; prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, w tym szczepienia przeciwko wściekliznie i zwalczanie pasożytów;
- oraz elementy negatywne, m.in.: brak dostępu do wybiegów dla psów przetrzymywanych w sektorze tzw. „pojedynek” (15 boksów) i w nowo wybudowanych boksach, przez co psy te pozbawione są możliwości wybiegania się i realizacji swoich naturalnych zachowań; zbyt duże nagromadzenie zwierząt w schronisku, przez co nie jest możliwe zapewnienie im dobrostanu pod względem potrzeb psychicznych i fizycznych.

[akta kontroli, str. 430-440]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W procedurze karmienia pt. „Zagospodarowanie produktu UPPZ”, nie zostały określone godziny karmienia zwierząt, nie ustalono ilości dziennych dawek pokarmowych ani zasad odstępowania od karmienia w niektóre dni.

[akta kontroli, str. 183-186]

W okresie od 1.01.2011 r. do 30.09.2012 r. dokonano 9 eutanazji pogryzionych psów oraz upadło w wyniku zagryzień, pogryzień lub zaduszeń 69 psów. L. Siemiński wyjaśnił, że „Przyczyną zagryzień jest przede wszystkim niedopilnowanie obowiązków przez

pracowników. Istnieje trudność z pozyskaniem odpowiedzialnych pracowników, często osoby te po pewnym okresie nienaganej pracy potrafią ją nagle opuścić pozostawiając zwierzęta bez opieki i nie informując o tym nikogo, były przypadki upicia się pracownika. Wobec takich pracowników, jeżeli stwierdzi się że zagryzienie nastąpiło z ich winy, stosuje zwolnienie z pracy lub odsunięcie od opieki bezpośredniej. Nie ukrywamy takich faktów. Psy bardzo agresywne są separowane, ale agresja objawia się niekiedy u psów dotychczas ocenianych jako łagodne. Po przeniesieniu części psów z boksów o charakterze wybiegów (celem ich rozgęszczeniu) do nowo wybudowanych dwudziestek skala zagryzień powinna być mniejsza. Aby całkowicie wyeliminować zagryzienia, należałoby trzymać psy po jednej sztuce w boksie, ale uważam, że to nie jest dobre rozwiązanie, ponieważ występowały przypadki samookaleczeń u psów trzymanyh dłuższy czas w pojedynczym boksie, pozbawionych kontaktów społecznych. We wrześniu 2011 r. doszło do trzech zagryzień po wystrzeleniu na zewnątrz schroniska, tuż przy ogrodzeniu, petard, co spowodowało gwałtowne pobudzenie i agresję wśród psów. Sprawca został ustalony przez Policję, która skierowała wniosek o ukaranie do sądu."

[akta kontroli, str. 419-428]

Art. 5 ustawy o ochronie zwierząt stanowi, że „Każde zwierzę wymaga humanitarnego traktowania”, tj. jak wynika z art. 4 pkt 2, traktowania uwzględniającego potrzeby zwierzęcia i zapewniającego mu opiekę i ochronę. Art. 9. ust. 1 stanowi, że każdy, kto utrzymuje zwierzę domowe ma obowiązek zapewnić mu m.in. odpowiednią karmę.

2.3. Opieka Weterynaryjna

Opis stanu
faktycznego

1. W schronisku zatrudnionych jest 3 lekarzy weterynarii i 1 technik weterynarii. Oględziny w dniu 19.11.2012 r. wykazały, że Gabinet Weterynaryjny był wyposażony w sprzęt oraz leki weterynaryjne niezbędne do sterylizacji, kastracji, profilaktyki przeciwpasożytniczej, szczepień ochronnych oraz pomocy chirurgicznej i internistycznej. Na wyposażeniu gabinetu znajdowały się m.in.: ultrasonograf, sterylizator, lodówka i lodówka przenośna, kaseta na leki psychotropowe, 2 lampy bakterioobójcze. Gabinet weterynaryjny wpisany był do ewidencji zakładów leczniczych dla zwierząt, prowadzonej przez Okręgową Łódzką Radę Lekarsko-Weterynaryjną; posiadał zgodę Łódzkiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego na posiadanie w celach medycznych preparatów zawierających środki odurzające lub substancje psychotropowe: Morbital, Bioketan, Vetaketam.

[akta kontroli, str. 114-117, 133-142, 187, 243-245]

2. W ramach opieki weterynaryjnej w schronisku prowadzono w okresie 2011-2012 kontrolę stanu zdrowia zwierząt. Kontrola zapisów rejestru z trzech miesięcy wykazała, że w czerwcu 2011 r. przeprowadzono taką kontrolę 26 razy, w grudniu 2011 r. 26 razy i w czerwcu 2012 r. 24 razy.

[akta kontroli, str. 225-228]

3. Przeprowadzenie kontroli stanu zdrowia zwierząt lekarze potwierdzali w rejestrze kontroli podpisem. Rejestr zawierał adnotacje, że zwierzęta wykazujące objawy chorobowe były sprowadzane do gabinetu weterynaryjnego, a przebieg leczenia odnotowywany w książce leczenia.

[akta kontroli, str. 225-228]

4. W schronisku prowadzono profilaktykę zdrowotną zwierząt polegającą na zwalczaniu pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych. Prowadzono rejestr pn. „Zbiorczy zeszyt odrobaczeń”. Odrobaczenia przeprowadzono w marcu, czerwcu i grudniu 2011 r. oraz w lipcu 2012 r. Używano preparatów Ivometrin, Vetamectin i Paramectin. Wpisów o dokonaniu odrobaczenia dokonywali lekarze weterynarii.

[akta kontroli, str. 228]

Wg oświadczenia lekarza weterynarii zatrudnionej w schronisku, zwierzęta są do niego przywożone z obiektu przy ul. Kosodrzewiny po przeprowadzonych zabiegach

odrobaczenia i zwalczania pasożytów zewnętrznych, dlatego nie ma większych problemów z pasożytami. Profilaktycznie podawane są co najmniej dwa razy w roku preparaty zwalczające pasożyty wewnętrzne: Ivometrin, Vetamectin i Paramectin. Vetamectin, jak wynika z ulotki informacyjnej załączanej do opakowań preparatu, zwalcza również pasożyty zewnętrzne - stawonogi. Typowe preparaty do zwalczania pasożytów zewnętrznych, w przypadku podejrzenia o ich wystąpienie, stosowane są w gabinecie (Fiprex, Advocat, Stronghold, Dectomax) i jest to wówczas odnotowane w książce leczenia. Przykładowo, w karcie pacjenta nr czipa 982061600025684 odnotowano stosowanie Dectomaxu i Fiprexu w związku ze stwierdzonym wylizaniem grzbietu.

[akta kontroli, str. 229-233]

5. W schronisku prowadzono leczenie zwierząt. Elektroniczna książka leczenia zwierząt prowadzona była w gabinecie weterynaryjnym schroniska w programie „Komputerowy system obsługi lecznicy dla zwierząt LECZNICA WIN PRO”. Od grudnia 2010 r. co miesiąc drukowane były rejestry: odbytych wizyt w gabinecie weterynaryjnym, szczepień, upadków i eutanazji. Dla poszczególnych psów można z programu generować „Kartę Pacjenta”, zawierającą m.in.: daty i godziny wizyt, objawy i stwierdzone zmiany chorobowe, rozpoznanie, podane leki, imię i nazwisko lekarza oraz dane o szczepieniach (m.in. data szczepienia, nazwa i ilość podanej szczepionki). Przykładowo: 26.01.2011 r. odnotowano 18 wizyt, 12.12.2011 r. 29 wizyt, 14.06.2012 r. 19 wizyt.

[akta kontroli, str. 228, 230-232, 246-263]

6. Przebywające w schronisku psy i koty były szczepione przeciwko wściekliznie. W 2011 r. zaszczepiono przeciwko wściekliznie 1583 psy, a w 2012 r. (3 kwartały) 2236 psów i 8 kotów; liczby te dotyczą łącznie zwierząt „gminnych” i „hotelowych” - nie prowadzono odrębnych rejestrów szczepień dla tych grup zwierząt. Szczepienia wpisywane były do indywidualnych kart i książeczek zdrowia zwierząt. Fakt szczepienia odnotowywano w książce leczenia – przykładowo w marcu 2011 r. zaszczepiono 288 zwierząt, w lipcu 2012 r. 261 zwierząt.

Kontrola dokumentów (karty zwierzęcia i książeczki zdrowia) 30 psów (po 10 z gmin Dmosin, Brójce i Koluszki) wykazała, że we wszystkich przypadkach ww. dokumenty zawierały informacje o dokonanym szczepieniu przeciwko wściekliznie; wystawione były przez lekarzy weterynarii zaświadczenia o odbytym szczepieniu.

PLW w Sieradzu w dniu 24.09.2012 r. wyznaczył Gabinet weterynaryjny w schronisku jako zakład leczniczy dla zwierząt, w którym będzie możliwość obserwacji stacjonarnej w kierunku wścieklizny oraz możliwość dostarczenia przez całą dobę zwierząt, które pokasały człowieka, dla terenu powiatu sieradzkiego i wieruszowskiego.

[akta kontroli, str. 236, 264-270]

Zgodnie z dyspozycją § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia ws. wymagań weterynaryjnych dane dotyczące przeprowadzonych szczepień i zabiegów weterynaryjnych powinny znajdować się w wykazie zwierząt przebywających w schronisku.

W wykazie zwierząt prowadzonym w programie „Schronisko” nie wprowadzono danych o szczepieniach dla wszystkich psów. Kontrola 38 wpisów do wykazu zwierząt, prowadzonego w programie „Schronisko”, z okresu od 1 do 10.09.2012 r. wykazała, że nie zostały dokonane wpisy o szczepieniach przeciwko wściekliznie. Stwierdzono, że wpisy o szczepieniach występują w wykazie w innych przypadkach. Dane dotyczące dokonanych szczepień przeciwko wściekliznie rejestrowane były w rejestrze prowadzonym w pliku excela, również dla ww. 38 przypadków. W ww. wykazie w badanej próbie odnotowane było dokonanie 36 zabiegów weterynaryjnych – kastracji/sterylizacji – zabiegi te nie były wykonane na 2 szczeniakach.

[akta kontroli, str. 271]

7. W schronisku dokonywano eutanazji zwierząt gminnych - w 2011 r. 104 psy, w 2012 r. (3 kwartały) 70 psów i 1 kot. Usypiano ślepe mioty – 2 psy w 2011 r.

W gabinecie weterynaryjnym prowadzono w zeszytach rejestr eutanazji i rejestr upadków, w których lekarze weterynarii odnotowywali: opis zwierzęcia i nr czipa, odpowiednio datę i przyczynę eutanazji albo upadku, zużycie i saldo Morbitalu użytego do eutanazji. Nie odnotowywano, czy eutanazja albo upadek dotyczy psa gminnego czy hotelowego. Zgony odnotowywano również w Komputerowym systemie obsługi lecznicy dla zwierząt LECZNICA WIN PRO.

Przyczyny upadków i eutanazji lekarze weterynarii przedstawiali w sporządzanych na tę okoliczność protokołach, które były załączane do kart zwierzęcia

Dokonując eutanazji stosowano preparaty Vetaksyl i Bioketan odpowiedzialne za zniesienie uczucia bólu i Morbital jako preparat usypiający

[akta kontroli, str. 228, 236, 292-310]

Schronisko posiadało umowę podpisaną 20.10.2009 r. z FARMUTIL HS Spółka Akcyjna w Śmíłowie dotyczącą wywozu i unieszkodliwiania ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego – surowiec kat. II, zawartą na czas nieokreślony.

[akta kontroli, str. 234-235]

W okresie pierwszych trzech kwartałów 2012 r. Farmutil odebrał zwłoki 293 psów o łącznej wadze 6229,5 kg – średnia waga zwłok 1 psa wynosiła 21,3 kg.

Łączna liczba eutanazji i upadków psów gminnych wynosiła w ww. okresie 272 (70 eutanazji i 202 upadki), co stanowi 7% w relacji do łącznej liczby 2916 psów na dzień 1.01.2012 r. i liczby 936 psów przyjętych w ww. okresie.

[akta kontroli, str. 236, 311]

W dniach 9-30.10.2012 r. PIW przeprowadził kontrolę, która wykazała, że w latach 2010 i 2011 wystąpiły różnice w ilości zwierząt wykazanych w rejestrach upadków i eutanazji, a ilością odebranych ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego (UPPZ). W 2010 r. zakład utylizacyjny wg dokumentów handlowych odebrał 335 psów, czyli 21 więcej niż wykazano w rejestrach (248 padłych i 66 poddanych eutanazji). W 2011 r. zakład utylizacyjny wg dokumentów handlowych odebrał 394 psy, czyli 22 mniej niż wykazano w rejestrach (292 padłe, 124 poddane eutanazji). Ponadto zakład utylizacyjny odebrał 1 kota, a w rejestrach wykazano 4 upadki kotów. Kontrola z PIW wykazała, że w rejestrach upadków i eutanazji za 2010 i 2011 r. oraz w książce leczenia zwierząt wpisywano również upadki i eutanazje zwierząt przebywających na terenie schroniska, które nie są utrzymywane przez gminy. W 2011 r. rejestry pozwalały ustalić, jakiego zwierzęcia dotyczy upadek lub eutanazja – dla psów nieutrzymywanych przez gminy nanoszono adnotację „hotelowy”. Z wyjaśnień pobranych przez PIW od Pana L. Siemińskiego i od kierownika biura wynika, że powyższe różnice spowodowane były nieprawidłowym wykonywaniem obowiązków przez pracownice, które z tego powodu zostały zwolnione z pracy; zakład utylizacyjny przy odbiorze nie sprawdzał zawartości worków; do utylizacji oddawano m.in. niewykorzystaną karmę, co przez pracowników zakładu utylizacyjnego było odnotowane jako zwłoki zwierząt; oddawano również do utylizacji padłe zwierzęta prywatne, które nie były odnotowane w rejestrze upadków przez lekarzy weterynarii; wkładano do jednego worka po 2-3 sztuki małych zwierząt, a zakład utylizacyjny liczył 1 worek jako 1 zwierzę.

PLW pismem z 3.12.2012 r. przyjął złożone wyjaśnienia. Stwierdził, że przyjęty w schronisku w 2012 r. sposób prowadzenia dokumentacji potwierdzającej ilość odebranych zwierząt do utylizacji, daje możliwość ustalenia, którego zwierzęcia odbiór dotyczy.

[akta kontroli, str. 312-315, 340-350]

8. Rozporządzenie MRiRW z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt w § 7 ust. 2 stanowi, że podmiot prowadzący schronisko prowadzi książkę kontroli weterynaryjnej, do której są wpisywane zalecenia urzędowego lekarza weterynarii.

W dniach 29.11. i 7.12.2010 r. Wojewódzki Inspektorat Weterynarii przeprowadził w schronisku kontrolę zakładu leczniczego dla zwierząt w zakresie nadzoru nad obrotem i ilością stosowanych produktów leczniczych u zwierząt. W protokole stwierdzono, że na dzień kontroli opieka lekarsko-weterynaryjna oraz sposób prowadzenia dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej przez Gabinet weterynaryjny nie budził zastrzeżeń. Zalecono założenie książki kontroli weterynaryjnej, w której będzie dokonywał wpisów urzędowy lekarz weterynarii. Zalecenie zrealizowano. Do dnia 21.12.2012 r. w ww. książce dokonany został tylko jeden wpis – o przeprowadzeniu ww. kontroli.

Lekarze z WIW i PIW w okresie 2011 i 2012 r. dokonywali wpisów o przeprowadzonej kontroli w książce kontroli prowadzonej w biurze schroniska.

[akta kontroli, str. 275-280]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości:

2.4. Adopcje.

Opis stanu
faktycznego

1) W sprawie dostępu do schroniska wolontariuszy i osób odwiedzających, L. Siemiński wyjaśnił: „Nie dopuszczam wolontariuszy do pracy w schronisku. Na terenie Wojtyszek nie ma osób chętnych do pracy w charakterze wolontariuszy. Poza tym uważam, że wolontariat w moim schronisku nie sprawdzi się, gdyż potrzebuję pracowników do pracy ciągłej, a nie dorywczej w czasie i zakresie wg uznania wolontariusza. W innych schroniskach propagowaniem adopcji i przygotowaniem zwierząt do adopcji zajmują się wolontariusze, u nas wykonuje te czynności dwóch zatrudnionych pracowników. Zwiedzanie schroniska przez osoby postronne jest niemożliwe, przede wszystkim ze względu na bezpieczeństwo tych osób oraz bezpieczeństwo psów, które na widok osób obcych ulegają silnemu pobudzeniu. Osoby chcące adoptować psa określają, jakim psem są zainteresowane i takie psy są im przedstawiane – wyprowadzane z boksu. Osoby chcące adoptować kota mogą z zewnątrz obejrzeć koty w ich pomieszczeniach”.

[akta kontroli, str. 69]

Alicja Raczkowska - lekarz weterynarii powołana przez NIK w charakterze biegłego oceniła, że tak duże jak w schronisku zgromadzenie zwierząt utrudnia przygotowanie ich do adopcji, a także ich szybką identyfikację; w dużej grupie psów trudno odszukać te, które zaginęły i są poszukiwane przez swoich właścicieli.

[akta kontroli, str. 330-440]

2) Hotel posiada opracowany regulamin adopcji stanowiący m.in., że: zwierzę może adoptować osoba posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych; nieznajdująca się pod wpływem alkoholu lub środków odurzających; zwierzę będzie wydane tylko wtedy, gdy osoba adoptująca będzie posiadać dowód osobisty i środki do właściwego transportu: obrozę, smycz ewentualnie kaganiec dla psa, transporter lub koszyk dla kota; Hotel może odmówić adopcji, jeżeli zachodzi obawa, że zwierzę nie będzie miało zapewnionych odpowiednich warunków lub będzie niewłaściwie traktowane. Określono obowiązki osób adoptujących, m.in: traktować zwierzę zgodnie z ustawą o ochronie zwierząt; zapewnić wyżywienie, wodę i schronienie; zapewnić opiekę weterynaryjną; zaopatrzyć w obrozę z adresem i numerem telefonu; nie wypuszczać na tereny otwarte; nie trzymać psa na łańcuchu; nie wykorzystywać do walk, polowania oraz nie tresować do celów obronnych; nie sprzedawać ani przekazywać zwierzęcia innej osobie bez uprzedniego uzgodnienia z Hotelem; powiadomić Hotel o zaginięciu zwierzęcia, a w przypadku jego odnalezienia odebrać je.

[akta kontroli, str. 70]

3) W 2011 sporządzono 148 umów adopcji 148 zwierząt „gminnych”, w tym 142 adopcje były udane, a 6 umów anulowano. W 2012 r. (do 27 listopada) zawarto 214 umów i oddano do adopcji 214 zwierząt „gminnych”, w tym 208 adopcji było udanych, a 6 umów anulowano. Skontrolowano 30 losowo wybranych umów adopcji „zwierząt gminnych” z 2011 r. i 42 umowy z 2012 r.

W umowach adopcyjnych były postanowienia dotyczące zobowiązania się nowego właściciela do zapewnienia zwierzęciu dobrych warunków i opieki weterynaryjnej. Umowy zawierały m.in.: dane umożliwiające identyfikację osoby adoptującej, nr telefonu; opis zwierzęcia z numerem czipu; oświadczenie Hotelu, że zwierzę odbyło kwarantannę; osoby adoptujące potwierdzały otrzymanie książeczki zdrowia zwierzęcia z aktualną listą szczepień.

Do umów załączano wypis z ewidencji zwierząt przebywających w schronisku, wymagany § 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt. W okazanych dokumentach nie było wypisu do jednej umowy - nr 55 z 19.01.2011 r.; w karcie zwierzęcia i wykazie zwierząt były zapisy świadczące o jego zaszczepieniu przeciwko chorobom zakaźnym i o odrobaczeniu, nie było wpisów świadczących o zaszczepieniu przeciwko wściekliznie, o kwarantannie, ani informacji o kastracji/sterylizacji.

Pozostałe wypisy zawierały wymagane ww. przepisem dane, z wyjątkiem wypisów do umów nr 183 i 190 z 2011 r., które nie zawierały danych dotyczących kwarantanny, co było wymagane § 6 ust. 3 w związku z § 6 ust. 2 pkt 3 ww. rozporządzenia.

[akta kontroli, str. 84, 97-100, 103-107]

W dokumentach schroniska nie zdefiniowano pojęcia „udanej adopcji”. L. Siemiński wyjaśnił, że za udaną adopcję uważa taką, w wyniku której zadowolona jest osoba adoptująca, jak również pies; nowy opiekun wywiązuje się z przyjętych zobowiązań, a pies nie wraca do schroniska.

[akta kontroli, str. 69]

- 4) Zbadane 72 umowy adopcji zawierały zapis, że adopcja jest nieodpłatna.

[akta kontroli, str. 84, 97]

- 5) Na 30 zbadanych umów z 2011 r. 23 zwierzęta były wykastrowane albo wysterylizowane; jedna umowa dotyczyła szczeniaka; w 6 przypadkach (umowy: 55, 59, 64, 68, 151 i 152 z 2011r.) brak było informacji czy zwierzęta były, czy nie były wykastrowane/wysterylizowane. Jedna umowa – nr 55 z 2011 r., jak i dokumentacja dotycząca adoptowanego psa nie zawierały informacji, czy zwierzę było zaszczepione przeciwko wściekliznie, pozostałe 29 zwierząt było zaszczepione przeciwko wściekliznie.

Na 42 zbadane umowy z 2012 r. wszystkie zwierzęta były zaszczepione przeciwko wściekliznie. W 35 przypadkach zwierzęta były wykastrowane albo wysterylizowane. 5 adopcji dotyczyło szceniaków, a osoby adoptujące szczeniaki zobowiązały się pisemnie do ich sterylizacji/kastracji w okresie 6 miesięcy w Hotelu bezpłatnie albo we własnym zakresie. Nie były wysterylizowane/wykastrowane 2 zwierzęta niebędące szczeniakami, adoptowane na podstawie umów:

- nr 26/02/2012/W z dnia 10.02.2012 r.; dotyczącej adopcji psa oznakowanego czipem ...26386 przez Fundację Zwierzyniec z Wielunia, który zakończył kwarantannę 12.11.2009 r. – niewykastrowany;
nr 118/07/2012/W z 3.07.2012 r., dotyczącej adopcji psa oznakowanego czipem ...48517 przez os. fiz., który zakończył kwarantannę 9.06.2012 r. i był w wieku ok. 3 lat - niewykastrowany.

Longin Siemiński wyjaśnił, że: „Pies adoptowany na podstawie umowy 26/02/2012/W był stary i dlatego, z przyczyn zdrowotnych, nie nadawał się do kastracji. Na podstawie umowy 118/07/2012/W pies był adoptowany wkrótce po kwarantannie, na życzenia adoptującego nie był kastrowany, ponieważ adoptujący potrzebował psa do pilnowania obiektu, a pies kastrowany, jako łagodniejszy, nie spełniał jego wymogów.

Ponadto wyjaśniam, że w schronisku nadal są psy niekastrowane/niesterylizowane, ponieważ nie wszystkie nadają się do tego zabiegu ze względu na wiek i stan zdrowia. Psy takie są segregowane pod względem płci. Zdarzają się też przypadki adopcji psa niesterylizowanego/niekastrowanego, jeżeli w czasie pobytu na kwarantannie lub bezpośrednio po niej znajdzie się właściciel i on jest osobą adoptującą.

- 6) Hotel prowadził na stronie internetowej akcję informacyjną i promującą adopcję.

[akta kontroli, str. 101]

- 7) W 2011 i w 2012 r. (do 27 listopada) nieudanych było 12 adopcji, po 6 w każdym okresie. W badanej próbie 72 umów, oprócz osób fizycznych, po jednej adopcji dokonały stowarzyszenia/fundacje: 1) Bernardyn Fundacja Zwierząt Skrzywdzonych, 2) Boksery w Potrzebie, 3) Fundacja Rottka, 4) Fundacja Zwierzyńiec.

[akta kontroli, str. 69-97]

Kontrole przeprowadzone przez PIW w Sieradzu 17.06.2011 r. i 4.11.2011 r. ws. przemieszczania zwierząt towarzyszących do Niemiec nie stwierdziły takich przemieszczeń w okresie od 2010 r. do 4.11.2011 r.; nie stwierdzono przypadków naruszeń ustawy o ochronie zwierząt; kondycję zwierząt oceniono jako dobrą.

[akta kontroli, str. 312-315]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Rozporządzenie ws wymagań weterynaryjnych w § 6 ust. 3, stanowi, że zwierzęta wydaje się ze schroniska wraz z wypisem z wykazu zwierząt przebywających w schronisku zawierającym informacje o których mowa w ust. 2 pkt 1 (opis zwierzęcia), pkt 3 (dane dotyczące kwarantanny) i pkt 4 (dane dotyczące przeprowadzonych szczepień i zabiegów weterynaryjnych). Przy umowie nr 55 z 19.01.2011 r. brak było wypisu z wykazu zwierząt przebywających w schronisku, w karcie zwierzęcia i wykazie zwierząt nie było wpisów świadczących o zaszczepieniu przeciwko wściekliznie i o kwarantannie.

Wypisy do umów nr 183 i 190 z 2011 r., nie zawierały danych dotyczących kwarantanny, co było wymagane § 6 ust. 3 w związku z § 6 ust. 2 pkt 3 ww. rozporządzenia.

[akta kontroli, str. 84, 103-107]

Longin Siemiński wyjaśnił: „Uważam, że brak w dokumentacji schroniska wykazu do umowy nr 55 wynika z przeoczenia pracownika, który wykonywał czynności administracyjne związane z adopcją, a który już u nas nie pracuje. Prawdopodobnie wykaz został wydany, a nie pozostawiono kopii w biurze. Pies był przejęty przeze mnie wraz z Hotelem w październiku 2009 r. i w jego dokumentach brak było danych o kwarantannie. Adoptujący potwierdził otrzymanie książeczki zdrowia psa, do której wpisywane są informacje o szczepieniach przeciw wściekliznie. Przed adopcją lekarz zawsze bada psa i nie wydałby go bez ważnego szczepienia przeciwko wściekliznie. Pies do schroniska w Wojtyszkach został przywieziony z obiektu przy ul. Kosodrzewiny w Łodzi 2.06.2010 r. i prawdopodobnie był tam zaszczepiony.

Wypisy do umów nr 183 i 190 z 2011 nie zawierały danych o kwarantannie ponieważ były to psy przejęte przeze mnie w październiku 2009 r. wraz ze schroniskiem po poprzednim właścicielu i nie było w ewidencji danych na temat kwarantanny.”

[akta kontroli, str. 160]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność jednostki kontrolowanej w badanym obszarze.

NIK nie wnosi istotnych zastrzeżeń do stanu technicznego i sanitarnego schroniska, opieki weterynaryjnej, dokumentowania adopcji.

Stwierdzone w działalności schroniska nieprawidłowości dotyczyły: braku pomieszczenia do przechowywania karmy dla psów; niewłaściwego zabezpieczenia kasety ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi; przekarmiania psów niewłaściwie zbilansowaną karmą; występowania zagryzień wśród psów; niezapewnienia wybiegów dla wszystkich psów.

W opinii biegłej zbyt duże nagromadzenie zwierząt w schronisku uniemożliwia zapewnienie im dobrostanu pod względem potrzeb psychicznych i fizycznych.

3. Prowadzenie ewidencji zwierząt

1. Zwierzęta z Hotelu w Łodzi przywożone były do schroniska z wykazem zwierząt zawierającym ich nr identyfikacyjny i nazwę gminy z której pies pochodził. Kontrola kart i książeczek zdrowia 30 zwierząt (po 10 z gmin: Dmosin, Brójce i Koluszki) wykazała, że wszystkie karty posiadały: zdjęcia zwierzęcia, nr czipu, opis obejmujący: płęć, rasę, wielkość, maść, wiek, cechy szczególne; okres kwarantanny, nazwę gminy, informacje o szczepieniach, w tym przeciw wścieklicznie; o odrobaczeniu; w 29 kartach informacje o przeprowadzonych zabiegach weterynaryjnych. Okazano zaświadczenia o szczepieniu przeciwko wścieklicznie.

[akta kontroli, str. 264, 286]

W 2011 r. gminy przeprowadziły 44 kontrole, których przedmiotem była identyfikacja i sprawdzenie liczebności zwierząt oraz warunki przebywania, dokumentowanie pobytu i opieka weterynaryjna.

Kontrola z UM Brzeziny w dniu 19.05.2011 r. stwierdziła brak czipa u 1 na 11 skontrolowanych psów – pies został zaczipowany, kontrole z UG Dłutów z 29.07.2011 r., z UM Łask z 31.08.2011 r., z UG Parzęczew z 18 i 26.07.2011 r. stwierdziły, że część zwierząt została powtórnie zaczipowana, co było odnotowane w kartach zwierząt. Kontrole z ww. gmin dokonując identyfikacji zwierząt korzystały również z posiadanej dokumentacji fotograficznej. Kontrola z UM Łask w protokole z 23.08.2011 r. stwierdziła, że 1 pies (z 211) nie powinien być na liście, ponieważ został poddany eutanazji – ustalono, że korekta zostanie dokonana w następnej fakturze; w przypadku 39 psów brakowało zdjęć i lokalizacji (wskazania boksu) – braki te zostały usunięte do czasu następnej kontroli przeprowadzonej 31.08.2011 r. Kontrola z UM Przedbórz z 15.06.2011 r. stwierdziła, że w dokumentacji 10 psów (na 28) brak było zdjęć lub lokalizacji. Pozostałe kontrole nie wniosły żadnych uwag ani zaleceń.

W 2012 r. (do 24 sierpnia) gminy przeprowadziły 18 kontroli, żadna z nich nie wniosła uwag ani zaleceń.

[akta kontroli, str. 286-291]

2. W schronisku prowadzony był od marca 2012 r. w formie elektronicznej wykaz zwierząt w nim przebywających – program „Schronisko” firmy Datum Software. Do wykazu zostały wprowadzone wszystkie zwierzęta przebywające w schronisku oraz nowo przybyłe. Dane wprowadzane do wykazu chronologicznie, wg daty przyjęcia do Hotelu”. Do programu nie zostały jeszcze wprowadzone wszystkie dane dotyczące szczepień. Dodatkowo w pliku Excel prowadzony jest wykaz zwierząt wg daty przyjęcia do schroniska w Wojtyszkach z Hotelu w Łodzi.

Z informacji udzielonej przez Datum Software wynika m.in., że program Schronisko posiada opcje modyfikacji danych, administrator systemu może je ograniczyć poszczególnym pracownikom.

Program Schronisko prowadzony jest tylko przez kierownika biura i nie mają do niego dostępu inne osoby; program jest chroniony hasłem; nie można w programie „przywrócić do życia” zwierzęcia, które padło lub zostało poddane eutanazji.

[akta kontroli, str. 271-274]

3. Prowadzona w schronisku ewidencja zwierząt zawiera dane wymagane § 6 ust. 2 rozporządzenia ws. wymagań weterynaryjnych.

Analiza 38 wpisów do wykazu zwierząt w programie „Schronisko” dotyczących zwierząt przyjętych do Hotelu na ul. Kosodrzewiny w okresie od 1 do 10 września 2012 r. i już przekazanych do Wojtyszek wykazała, że: wykaz zawiera dane dotyczące: opisu zwierzęcia, w tym jego gatunku, wieku, płci, maści i oznakowania; datę przyjęcia; nazwę gminy; dane o kwarantannie; dane o przeprowadzonych zabiegach weterynaryjnych; datę opuszczenia schroniska (3 adopcje) oraz imię, nazwisko i adres osoby, której przekazano zwierzę. W badanej próbie nie wystąpiły przypadki śmierci zwierząt; stwierdzono że w wykazie występują wpisy o śmierci zwierząt z podaniem przyczyny.

Dane o szczepieniach przeciwko wścieklicznie wprowadzone były do dodatkowego rejestru zwierząt w programie Excel – rejestr ten zawierał ponadto dane o: dacie przyjęcia do

Wojtyszek, numerze czipa, wieku, gatunku, płci, maści, okresie odbytej kwarantanny, dacie szczepienia, nazwie gminy z której pochodzi zwierzę.
Dane o innych szczepieniach (choroby zakaźne) zawarte były w kartach i książeczkach zdrowia zwierząt.

[akta kontroli, str. 271]

4. Kontrola przeprowadzona przez PIW w Sieradzu w dniu 22.03.2011 r. stwierdziła uchybienia w zakresie prowadzenia dokumentacji (brak wpisu dotyczącego przeprowadzanej kwarantanny, wpisywanie w niektórych dokumentach wieku zamiast przybliżonej daty urodzenia, niedrukowanie ewidencji leczenia zwierząt prowadzonej w formie elektronicznej).

Decyzją nr 131A z 1.04.2011 r. PLW w Sieradzu nakazał:

1. Uzupełnić w dokumentacji zwierząt dane dotyczące kwarantanny.
2. Dane dotyczące wieku psa wpisywać w formie daty urodzenia.
3. Drukować Książkę leczenia zwierząt domowych i przechowywać wydruki komputerowe podpisane przez lekarza weterynarii.

Kontrola przeprowadzona w dniu 6.06.2011 r. wykazała wykonanie ww. nakazów.

[akta kontroli, str. 312-315]

Przeprowadzona przez PIW w dniach 26.01. do 3.02.2012 r. kontrola stwierdziła uchybienia w zakresie prowadzonej dokumentacji (zapisy w książce leczenia zwierząt dotyczące zabiegów grupowych, np. szczepienia, nie były niezwłocznie umieszczane w kartach poszczególnych zwierząt; przemieszczenia zwierząt w obrębie schroniska nie zawsze były niezwłocznie umieszczane w rejestrze; system trzymania zwierząt w grupach pomimo pozytywnego wpływu na kondycję i psychikę zwierząt, stwarzał trudności z dostępem do nich oraz powodował problemy z oceną osobników jako potencjalnych zwierząt do adopcji. PLW wydał decyzję nr 32/2012 z 14.02.2012 r., nakazującą:

- 1) Uzupełnianie prowadzonego wykazu zwierząt przebywających w schronisku o przemieszczenia wewnątrz schroniska – w terminie do 14.03.2012 r.
- 2) Uzupełnianie wpisów dotyczących zabiegów weterynaryjnych w indywidualnych kartach zwierząt – w terminie do 14.03.2012 r.,
- 3) Wykonanie i wyposażenie indywidualnych boksów w ilości zadeklarowanej w planie prac – dwa kompleksy o łącznej liczbie 160 nowych boksów dla 350 psów przemieszczanych z sektorów V, X i XI; ograniczenie liczby zwierząt w wymienionych sektorach do maksymalnie 50 zwierząt – w terminie do 1.07.2012 r.

Kontrole przeprowadzone przez PIW w dniach 14.03.2012 r. i 5.07.2012 r. stwierdziły wykonanie zalecenia nr 1 - wprowadzono program „Schronisko” dający możliwość odszukania faktycznego miejsca przebywania zwierzęcia oraz zalecenia nr 2, zalecenie nr 3 było realizowane - zamontowano 80 indywidualnych boksów, wykonywano kolejne 80 boksów. Na wniosek właściciela Schroniska, podyktowany brakiem środków finansowych, PLW ustalił termin wykonania zalecenia dotyczącego budowy boksów do dnia 31.12.2012 r.

[akta kontroli, str. 312-315]

Nie została określona maksymalna liczba zwierząt, jaką może pomieścić schronisko w Wojtyszkach. L. Siemiński wyjaśnił, że jest to zależne m.in. od wielkości psów, w danym boksie może przebywać więcej psów małych niż dużych. W celu przyjęcia nowych psów oraz w razie potrzeby zmniejszenia zagęszczenia w istniejących boksach budowane są nowe pomieszczenia dla psów.

[akta kontroli, str. 54]

Liczba psów w schronisku wynosiła 2372 na początku 2011 r., 2916 na początku 2012 r. i 3245 na 30.09.2012 r. Wzrosła liczba boksów z 91 w 2011 r. do 148 na koniec września 2012 r. Przyjęto do schroniska 1098 psów w 2011 r. i 936 w okresie trzech kwartałów 2012 r. Nie zwiększyła się liczba zwierząt z powodu narodzin w schronisku. W 2011 r. i do 30.09.2012 r. odpowiednio: adoptowano 205 i 168 psów, poddano eutanazji 104, padły 242 i 202, wysterylizowano/wykastrowano 213 i 212 psów. Gminy odebrały w okresie trzech kwartałów 2012 r. 165 psów. W ww. liczbie 205 psów adoptowanych w 2011 r. zawarte jest 68 psów zaadoptowanych/przejętych na własność przez schronisko od miasta Sieradza. Liczba ww. 68 psów udokumentowana była kartami zwierząt. Zwierzęta te zostały przejęte na podstawie

umów z Miastem Sieradz. Pozostałe 132 psy przejęte z Miasta Sieradza w ewidencji nadal występują jako psy gminne.

Na początku 2011 r. w schronisku przebywało 18 kotów, 9 na początek 2012 r. i 12 na 30.09.2012 r. Koty przebywały w 2 boksach.

[akta kontroli, str. 236]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. Nieprawidłowości stwierdzone przez kontrole z PIW i z gmin były usuwane.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

4. Wykorzystanie środków z budżetów gmin przeznaczonych na sfinansowanie działalności związanej z zapewnieniem opieki nad bezdomnymi zwierzętami.

4.1. Wysokość środków pozyskanych na prowadzenie schroniska w latach 2010-2012 (I półrocze).

Opis stanu
faktycznego

Przychody Hotelu ze środków publicznych z tytułu umów zawartych z gminami, za ochronę przed bezdomnymi zwierzętami i przetrzymywanie zwierząt w schronisku, wyniosły 4.648,3 tys. zł w 2010 r., 5.248,6 tys. zł w 2011 r. i 2.870,2 tys. zł w I półroczu 2012 r. Nie wyodrębniano przychodów z tytułu działalności schroniska i z tytułu działalności obiektu w Łodzi przy ul. Kosodrzewiny.

[akta kontroli, str. 403]

W badanych 30 umowach z gminami (na 127 zawartych) ustalano odpłatność za świadczone usługi w różnych kwotach (obowiązujące 9.11.2012 r., kwoty netto w zł.):

- wylapanie i dostarczenie do schroniska 1 zwierzęcia – od 75,00 do 225,00;
- za wylapanie w tym samym miejscu i czasie i dostarczenie do schroniska więcej niż jednego zwierzęcia: za pierwsze zwierzę – od 75,00 do 225,00, za każde następne zwierzę – 25,00;
- odbiór jednego lub więcej zwierząt w tym samym miejscu i czasie oraz transport do schroniska – od 50,00 do 200,00 zł (w jednej umowie 50 zł za odbiór 1 zwierzęcia);
- za zgłoszenie zwierzęcia, którego zlokalizowanie nie będzie możliwe – od 37,50 do 200,00;
- pobyt i utrzymanie zwierzęcia w schronisku, za każdą rozpoczętą dobę – w jednym przypadku 4,96 za zwierzę, w jednym przypadku 3,00 za kota, w pozostałych 5,00 albo 6,00 za zwierzę.

[akta kontroli, str. 55-58, 66-68]

W sprawie przyczyny zróżnicowania stawek odpłatności za wylapywanie zwierząt w umowach zawartych z gminami L. Siemiński wyjaśnił: „Stawki za wylapywanie i odbieranie są dla wszystkich gmin jednakowe, na poziomie 25 zł za odlapanie, a w przypadku odbioru po koszcie paliwa. Stawki określone w umowach ustalane są z uwzględnieniem odległości do danej gminy.”

[akta kontroli, str. 421]

Pozyskane od gmin środki publiczne zabezpieczały potrzeby związane z zapewnieniem opieki zwierzętom w schronisku, na co wskazują ustalenia zawarte w punkcie 2 niniejszego wystąpienia. L. Siemiński wyjaśnił, że z uzyskanych od gmin przychodów pokrywa koszty utrzymania zwierząt, pozostała część przychodu jest jego zyskiem, z którego część środków przeznacza na opiekę nad zwierzętami które przebywają w schronisku a nikt za ich utrzymanie nie płaci, również inne niż psy i koty zwierzęta niezdolne do samodzielnej egzystencji (amputacje, połamane skrzydła).

[akta kontroli, str. 421-422]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.2. Koszty poniesione na opiekę nad zwierzętami w latach 2010-2012 (I półrocze)

Opis stanu
faktycznego

W ewidencji księgowej nie wyodrębniano kosztów działalności schroniska i obiektu przy ul. Kosodrzewiny. Łączne koszty działalności Hotelu (bez wydatków na remonty, modernizacje i inwestycje) wyniosły w 2010 r. 2.359,5 tys. zł, w 2011 r. 2.736,2 tys. zł i w I półroczu 2012 r. 1.301,8 tys. zł.

[akta kontroli, str. 404-406]

Nakłady remontowe i budowlano modernizacyjne nie były wyodrębniane dla schroniska i obiektu przy ul. Kosodrzewiny. Dla Hotelu nakłady te wyniosły 203 tys. zł w 2010 r., 364,2 tys. zł w 2011 r. i 292,8 tys. zł w I półroczu 2012 r. W schronisku nakłady te m.in. poniesiono na budowę nowych boksów.

[akta kontroli, str. 406-407]

Przed zawarciem umów z gminami nie przeprowadzono kalkulacji kosztów opieki nad zwierzęciem w schronisku. L. Siemiński wyjaśnił, że gminy nie żądały przedstawienia takiej kalkulacji.

[akta kontroli, str. 421-422]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.3. Prowadzenie ewidencji finansowej działalności schroniska (w zakresie pozyskiwanych środków publicznych).

Opis stanu
faktycznego

Księgi rachunkowe Hotelu prowadziło Biuro Rachunkowe „AS” w Łodzi, na podstawie umowy z 31.12.2009 r. w formie podatkowej księgi przychodów i rozchodów.

[akta kontroli, str. 398-400]

Z analizy 30 wybranych umów zawartych przez Hotel z gminami wynika, że umowy nie wymagały rozliczania przez Hotel otrzymanych z gmin środków. W umowach określone były stawki wynagrodzenia za wylapywanie i dostarczanie zwierząt do schroniska oraz stawki dzienne za przetrzymywanie zwierząt w schronisku. W okresie 2011-2012 (I półrocze) Hotel nie otrzymał żadnych dotacji ani darowizn.

[akta kontroli, str. 401-402]

W okresie 2011-2012 (do 6 grudnia) schronisko nie było kontrolowane w zakresie wykorzystania środków finansowych.

[akta kontroli, str. 401]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia *pozytywnie* działalność w badanym obszarze.

5. Ocena stanu realizacji wniosków wynikających z kontroli NIK.

Opis stanu
faktycznego

NIK w wystąpieniu pokontrolnym z 18.01.2011 r. wnioskowało w odniesieniu do schroniska w Wojtyszkach o:

- wydawanie osobom adoptującym zwierzęta wypisu zawierającego dane wymagane przepisami;
- podjęcie działań celem utwardzenia terenu schroniska w Wojtyszkach;

Z przedstawionych w niniejszym wystąpieniu ustaleń wynika, że nie zrealizowano wniosku - zapewnienie wszystkim psom dostępu do wybiegów – mimo iż w odpowiedzi z dnia 25 stycznia 2011 r. na wystąpienie pokontrolne z 18 stycznia 2011 r. podano, że działania zmierzające do zapewnienia wszystkim psom dostępu do wybiegów zostaną podjęte i zakończone do 30.05.2011 r. Dostępu do wybiegów nie zapewniono również psom w nowo wybudowanych boksach.

Ustalono
nieprawidłowości

[akta kontroli, str. 382-384]

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Nie zrealizowano wniosku z wystąpienia pokontrolnego z dnia 18.01.2011 r., w którym NIK zwróciła się o zapewnienie wszystkim psom dostępu do wybiegów.

[akta kontroli, str. 382-384]

W sprawie przyczyn niezrealizowania wniosku pokontrolnego - niezapewnienia dostępu do wybiegu psom z nowo wybudowanych boksów - tzw. „dwudziestek” L Siemiński wyjaśnił: „Wniosek ten dotyczył kilkudziesięciu psów z tzw. pojedynki i boksów adopcyjnych. Odstąpiłem od zapewnienia wszystkim psom wybiegów w 2011 r., ponieważ uznałem, że sprawę rozwiążę kompleksowo, postanowiłem wybudować docelowo 600 mniejszych boksów tzw. dwudziestek, do końca 2012 r. oddanych zostało 200, budowane są następne, w 2013 planuję zakończenie tej inwestycji. Podjęte zostały już prace nad budową (wstawione są już słupki ogrodzeniowe) dużego wybiegu o charakterze placu zabaw dla psów z tzw. dwudziestek, m.in. z ustawionym samochodem w celu nauki wsiadania do samochodu psów przewidzianych do adopcji. Do tego placu psy nie będą miały swobodnego dostępu, będą sukcesywnie wypuszczane przez opiekunów. Pozostałe psy będą przebywać w dotychczasowych boksach o charakterze wybiegów z pomieszczeniami na zimę, demontowanymi na lato (pozostają podesty i zadaszkania)”.

[akta kontroli, str. 421-422]

Alicja Raczkowska - lekarz weterynarii powołana przez NIK w charakterze biegłego oceniła, że część psów przetrzymywana bez dostępu do wybiegów pozbawiona jest możliwości wybiegania się i realizacji swoich naturalnych zachowań. Biegła uznała, że rozwiązanie o którym mowa w ww. wyjaśnieniu Longina Siemińskiego (budowa dużego wybiegu) nie przyniesie pożądanego efektu (możliwości korzystania przez psy ze swobodnego ruchu na wybiegu), ze względu na to, że przy tak dużej obsadzie zwierząt jest to po prostu niewykonalne.

[akta kontroli, str. 430-440]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli *ocenia* pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z ustaleniami Inspekcji Weterynaryjnej i opinii biegłej - Najwyższa Izba Kontroli wnosi o rozważenie możliwości uwzględnienia poniższych uwag:

- zapewnienia psom opieki uniemożliwiającej ich zagryzanie,
- ustalenie procedury karmienia z uwzględnieniem właściwego zbilansowania składników karmy,
- ustalenie obowiązujących w schronisku norm zagęszczenia zwierząt w boksach.

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Zapewnienie zgodności umów zawieranych z gminami z wymogami § 5 ust. 2 rozporządzenia ws. wyłapywania bezdomnych zwierząt.
2. Prowadzenie działalności polegającej na ochronie przed bezdomnymi zwierzętami (wyłapywaniu bezdomnych zwierząt) tylko po uzyskaniu zezwoleń wymaganych art. 7 ust. 1 pkt 3 i ust. 6 ustawy o czystości.
3. Zamocowanie w gabinecie weterynaryjnym kasety do przechowywania środków odurzających i substancji psychotropowych, zgodnie z wymogami decyzji Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego.
4. Zapewnienie wszystkim psom dostępu do wybiegów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do *Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi*.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 5 lutego 2013 r.

Kontrolerzy

Piotr Rydygier

Główny Specjalista Kontroli Państwowej

Maciej Kończalik

Główny Specjalista Kontroli Państwowej

M. Kończalik

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Łodzi

Z up. Dyrektora

Andrzej Cieniewski

Wicedyrektor

